

UN INTERVIU AMB EL LLEÓ DE CORNWALL

El "New Deal" de Lloyd George

David Lloyd George, l'ex-primer ministre que durant uns vint-i-cinc anys havia estat membre destacat de quasi tots els governs que s'havien succeït a Anglaterra i que, tot i això, en caure el govern liberal en 1922, quedà reduït a un paper de segon pla, torna a ésser avui un estadista de categoria en la Gran Bretanya. Aquest home que compta setanta-dos anys s'ha posat al cap d'un moviment que propaga mesures radicals per a

i Paraguai, Alemanya, que sempre desitjava esmunyir-se de les seves responsabilitats, s'ha donat de baixa sense compliments. La Societat de les Nacions ha perdut empenya, la seva espasa està oscada; si no és reconstruïda des dels fonaments, haurà arribat a la seva hora suprema. Adhuc el conflicte abissini no pot ésser qualificat d'esdeveniment gloriós per a la diplomàcia anglesa, i si es segueix actuant d'aquesta manera, no po-

Tres actituds oratòries de Lloyd George exposant el seu programa al Central Hall de Westminster

eliminar la crisi econòmica i política, i porta a cap una campanya vastíssima, aparatosa, amb tant reclam que faria honor a una empresa cinematogràfica. Amb el nom de Lloyd George és anomenat avui un tan gran nombre de coses, que el fet sols pot compararse amb el que passa amb les més cèlebres estrelles de cinema.

Hi ha maduixes, roses, cigars i fins bicicletes que porten el cognom de l'home polític, encara que no sempre aquest hagi donat el seu consentiment per a aquesta propaganda barata. Precisament acaba d'aparèixer al mercat el sabó *New Deal*, un sabó de preu enraonat que mostra l'efigie del lleó de Cornwall amb la seva crinera blanca i porta la inscripció: «Rentat les mans fins que estiguin lliures de tot perjudici i estudia el *New Deal*!»

UN TRUST BRITÀNIC DE CERVELLS

—Els homes més destacats del món financer i industrial m'han demostrat clarament que totes les temptatives fins ara empreses per a vèncer la depressió eren equivocades — em declara Lloyd George —. Per consegüent, he elaborat, junt amb aquests homes de primer rang, un pla que per primera vegada preveu mesures pràctiques, que porta fets en comptes de paraules i promeses, que posa en primer terme la política activa. Fins a la data no es podia arribar mai a solucions terminants, sinó que en la política interior s'ajornaven sempre tots els punts importants, dissimulant la situació real.

Lloyd George ha copiat amb el seu «trust de cervells» l'exemple de Roosevelt. En efecte, el seu pla es basa en el *New Deal* americà, encara que la seva estructura necessita modificacions segons les necessitats britàniques. El president Roosevelt ha aconseguit més que la majoria dels seus antecessors. Lloyd George està disposat a exposar-se tal com Roosevelt, a fi de mostrar-se home d'acció, home de puny dur, com el seu model trenta anys més jove que ell.

PER LA PAU NO S'HAN D'ESTALVIAR DESPESSES

—Els americans han après a conformar-se amb les realitats — explica el cabdill, ple de fanatisme juvenol —. Els anglesos encara han d'aprendre'n. Què ha fet Anglaterra durant els darrers anys en favor de la pau, que, segons el que pretenen els seus dirigents, és l'objecte de totes les seves atencions? Sempre que Anglaterra s'ha ficat en un conflicte l'ha agreujat. La Conferència del Desarmament, tan «fomentada» per Anglaterra, ha dut a una gegantina cursa de tots els països cap als armaments. La gran potència Anglaterra ha permès que la qual el món lluita, sigui objecte de burla de tots els que tenen ganes de burlar-se'n: el Japó, fins Bolívia

Per les clàssiques causes independents de la nostra voluntat, ens veiem privats del gust — que segurament haurien compartit els nostres lectors — de publicar bona part del que teníem intenció de fer-ho.

Els Dijous — Blancs

L'APÒSTOL

Com que s'havia deixat la barba, de seguida es distingí entre la fadrinalla de la seva generació i fou escollit sense disputa per a representar els papers més greus en les solemnitats religioses i profanes. El primer diumenge que s'assegué al banc de l'Obra i desfilà per l'interior del temple amb l'estandard blanc brodat de raigs i aurboles d'or, féu una impressió formidable.

Els membres que trobà a la junta en ingressar-hi i els que amb ell hi havien entrat es veieren tan insignificants a la seva vora, que de mica en mica es feren intrometibles i el jove de la barba hagué de descabdellar una aplanadora acció unipersonal, perquè, a més d'haver d'omplir tot sol el banc i portar el pendó, havia de passar la bacina i acompanyar el predicador a la trona. La gent, adonant-se que es desviava massa, suggerí al rector que fes formar els altres o que li cerqués, almenys, un ajudant, però ningú no s'atreu a posar-se al seu costat, per por d'esdevenir un lacai del gran mestre de cerimònies.

Llarg temps s'escolà amb aquesta única representació seglar en els actes litúrgics i la força del costum tornà natural i lògica aquella rara hegemonia, fins que, un dia, la dòcil conformitat dels feligresos sofrí un esvoranc en assabentar-se que a la terna establerta per a proveir el càrrec de jutge municipal hi figurava aquell home singular, conegut ja per l'Apòstol. Es clar que encara li sobraven moltes hores, per esmerçar i que quan es topa amb un semblant generador d'activitat, els més amples límits resulten esquistats, però es presentava un problema ben difícil de resoldre i era que, si se li atorgava la vara de la justícia, es veuria obligat d'anar al banc de les autoritats i, per tant, el de l'Obra quedaria desert.

L'expectació creixia per moments a les envistes d'una ressonant festivitat i una setmana abans ja es notà un tràfec extraordinari de sastres i modistes: en fer-se jocs, aprenents i aprenentes anaven amunt i avall amb farcells de roba de primera i segona emprova, mentre els recaders repartien capses de barrets a domicili. Una remor per l'estil de la que precedeix l'aparició de la vedette es produí en tocar la campana anunciant el començament de l'ofici. Alguns creien que l'Apòstol havia optat per asseure's al banc de les autoritats per tal de poder lluir la vara, però d'altres no s'acabaven d'empassar que, en una festa tan assenyalada, abandonés el banc de l'Obra. L'Apòstol que, en el fons, era un farceur, els jugà una mala partida: invità des del secretari fins al darrer agutzil i els col·locà en cadivars supletoris que anaven, en forma de semicercle, de la capçalera del banc de les autoritats a la capçalera del banc de l'Obra on s'assegué el jutge i l'Apòstol, tot d'una peça.

Als primers freds moria l'administrador de l'hospici, una institució mixta: privada i municipal, i es renovaren les angúnies per a trobar-li successor. No s'ho volia creure ningú, però a la terna presentada per l'ajuntament també hi havia l'Apòstol, i fou ell qui sortí elegit per majoria de vots. Tot va ésser actuar l'Apòstol a la casa dels desvalguts com afluïr-hi diner fresc, donat per filatrops anònims. La seva fama ja clamava un monument en vida, quan un dia es descobrí que una suma declarada per l'Apòstol no pujava ni a la meitat de la lliurada pel donant. El precursor dels aforistes dels Bons de Bayona rodolà com un còdol i es muntaren mil llegendes sobre la seva afició a passar la bacina, però l'Apòstol era tan decoratiu i els anys li havien posat un no sé què tan tendre que encara fou nomenat president de l'Agrupació Integrada. — S.

E. M. S.

(Exclusiva a Espanya de MIRADOR)

MIRADOR INDISCRET

Canvi de nuncis

Es d'imminent celebració el Consistori, tan esperat en els ambients eclesiàstics, en el qual Msr. Tedeschini veurà exaudits els seus vots i serà elevat a la púrpura cardenalícia. Tot seguit, abandonarà Madrid per a ocupar una arxidiòcesi o un altre càrrec a la Santa Seu.

El seu successor designat és Msr. Micara, nunci apostòlic a Brusselles. És una criatura de Pius XI, jove i enèrgic, però d'esperit reaccionari i intransigent. De la nunciatura de Brusselles n'ha fet l'ambient més aristocràtic de la capital belga, després de la cort, on frueix de gran consideració.

A Bèlgica, la seva obra política li ha provocat moltes enemistats, adhuc entre els catòlics. Sempre ha posat traves, no sols al moviment social-cristià, tan desenrotllat a Bèlgica, sinó també a totes les reivindicacions dels flamencs, culturals i polítiques. Aquesta actitud el féu poc grat al cardenal de Malines, van Royen—successor del gran cardenal Mercier—, que és flamenc. No és improbable que el seu allunyament de Brusselles sigui degut a les gestions prop de Roma de van Royen.

Msr. Micara ha estat sempre un adversari del cardenal Pacelli, l'obra del qual a Berlín, tendent a formar el bloc entre socialistes i catòlics, merescut les seves aspres crítiques. Per això és estrany que ara Msr. Pacelli favoreixi la promoció de Msr. Micara.

Si aquest darrer va a Madrid, serà un perillós adversari de totes les democràcies i no deixarà—amb menys tacte i habilitat que Tedeschini, però amb més energia—d'hostilitzar les reivindicacions de Catalunya i de totes les regions de la República Espanyola que sentin desigs d'autonomia.

«Això són vots!»

De l'incident promogut pel diputat senyor Tralbal en l'acte de presa de possessió del nou governador general de Catalunya, senyor Villalonga, un dels assistents que més directament en tocà les conseqüències fou l'exdiputat per Granollers, i actual regidor gestidor del nostre Ajuntament, senyor Torras.

En efecte: un dels cops de puny que un excitat cedista anava a donar al senyor Tralbal, va caure al seu clatell.

El senyor Torras, però, no s'immuntà. Home de lluita política, calculà de seguida, en aquells moments, l'eficàcia que el gest del senyor Tralbal podria tenir en unes eleccions.

—Això són vots!—sospirà, sense saber-se contenir.

El món és així

Els regionalistes que hi havia al saló de sessions de la Generalitat, estaven tant o més indignats que els cedistes.

Els pronois Còdol i Gualdo, ex-futur alcalde, i Vendrell eren dels que més s'indignaren.

—A fora! A fora!

En Trias de Bes també treia foc pels queixals.

Ens sembla que fou ell que cridà: —Visca el governador general!

En canvi, En Vidal i Guardiola més aviat recomanava calma.

—Deixeu-lo! En Villalonga és prou llest per pentinar-lo ell tot sol!—deia.

L'avallot s'acabà amb un «Visca el President de Catalunya!».

El donà el senyor Jaumar de Bofarull.

El món és així.

Flors, coloms... i arpa

En tornar de València i abans de debutar al Principal Palace, Margarida Xirgu féu una petita tournée, veritablement triomfal, per terres catalanes.

A tot arreu on anà, caigué damunt d'ella una pluja de flors, i a Manresa, a més de les flors, li oferiren coloms.

Però allà on potser trobà un acolliment més entusiasta fou a Sant Cugat del Vallès. En aqueixa població, una admiradora es passà el dia folrant de groc la llotja de l'eminent actriu.

A la nit en què tingué lloc la funció, aqueixa admiradora, que és una professora d'arpa, obsequià Margarida Xirgu, a cada intermèdi, amb un petit concert.

Adhuc volgué donar-li una lliçó d'arpa.

—Jo vaig ensenyar-la a tocar a Maria Guerrero—li digué.

Era cert. Fa anys, Maria Guerrero tocava l'arpa quan representava *El desdén con el desdén*.

L'eficàcia d'un diari

A Igualada, Margarida Xirgu interpretà *Yerma*.

Tot just fou anunciada aquesta obra a la ciutat de l'Anoia, el *Diari d'Igualada*, de tendència regionalista, amb empelts de carlisme i de cireravoltanisme, sortí de fogó. Tres articles, tres, dedicà el *Diari d'Igualada* a combatre *Yerma*. La tragèdia famosa de García Lorca fou titllada, per l'esmentat periòdic, d'immoral, d'antireligiosa... Demaneu!

Però el teatre s'omplí. Calgué, encara, afegir-hi dues rengleres de butaques.

L'empresari, que en un principi s'havia esverat davant la campanya del *Diari d'Igualada*, estava contentíssim.

—Ho veieu, home?—li deia un company nostre—. Quan la Xirgu hagi de tornar per a representar *Bodas de sangre*, ja sabeu què us toca fer.

—Què?

—Què? Procurar que el *Diari d'Igualada* us rebenti l'obra per endavant. Tindreu l'èxit assegurat.

Les belles Tàpies

Paulina Singerman mentre es presenta amb vestit de nit plau molt a les dames, però amb vestit de carrer la troben vulgaríssima, esquenuda i de coll curt. A l'estrena d'*Amor* unes senyorettes discutien al saló de descans:

—Què queres que te diga, prefiero a la Tapia!

—Josefina Tapias?

—No, Blanca Tapia, la que desempeña el paper de Magdalena.

—Respiro! Creia que ibas a claudicar!

Hèrcules

Els PP. Escolapis dissidents muntan a Les Corts un institut competidor del que tenen, fa temps, els seus col·legues sense pretensions assimilistes i es vanten de l'extensió dels terrenys, on s'hi perden els camps de tennis i futbol i la pista dels concursos hípics:

—Ahora verán ustedes como cortamos todas, de un golpe, las siete cabezas de la hidra!

Sempre hi ha un pitjor

Al film *L'Imperi del Negus*, l'emperador i la seva comitiva passen per la carretera d'Harrar, en un indret determinat de la qual hi ha una porta feta de quatre fustes, dues estacades i un tros d'escala, curosament tancada amb cadena i candau. D'una empenya es podria tirar a terra, però cal pagar quinze piastres per tal de poder afranquiar-la.

Un manresà, sentint que el seu veí esclafia a riure, el reconvingué així:

—Sí que rieu per poca cosa! Si veniu al meu poble, veureu que davant les escoles públiques hi ha un portal de ferro sense reixa, tanca ni estacada i per on fan passar els escolars per obligació, a l'extrem que si algun d'ells s'escorre pels costats, és considerat díscol i desafecte als gestors municipals!

Madrigalesca

L'ex-jabali Pérez Madrigal, el terrible Pérez, s'educa. Estudia la carrera de Dret. L'ex-dependent d'A B C vol ésser advocat. Vol seguir la gloriosa i edificant vida del caudillo.

Aquest setembre darrer, s'examinava de Dret administratiu a la Universitat de Múrcia. Cal reconèixer que la presència de l'esmentat diputat havia causat una certa expectació. Tothom esperava com se'n sortiria. El catedràtic començà preguntant-li:

—Digame usted qué es Derecho administrativo.

L'alumne, tan loquaç i agressiu al Parlament, calla. Nova pregunta:

—Vamos a ver... defíneme el Presupuesto.

Silenci sepulcral. Estranyesa. El catedràtic insisteix, amb amabilitat:

—Entonces... puede decirme si la Ley de Presupuestos es una ley política o administrativa?

I davant l'estupefacció de tothom, l'alumne, per tercera vegada, fa un posat de completa ignorància i es limita a encongir-se d'espatlles. L'examen acaba amb un suspens com una casa, que és acollit amb grans comentaris.

Cal recordar que Pérez Madrigal, l'aprofitat deixeble, és membre de la Comissió Parlamentària de Presupostos!!!

El castellà que ara es parla

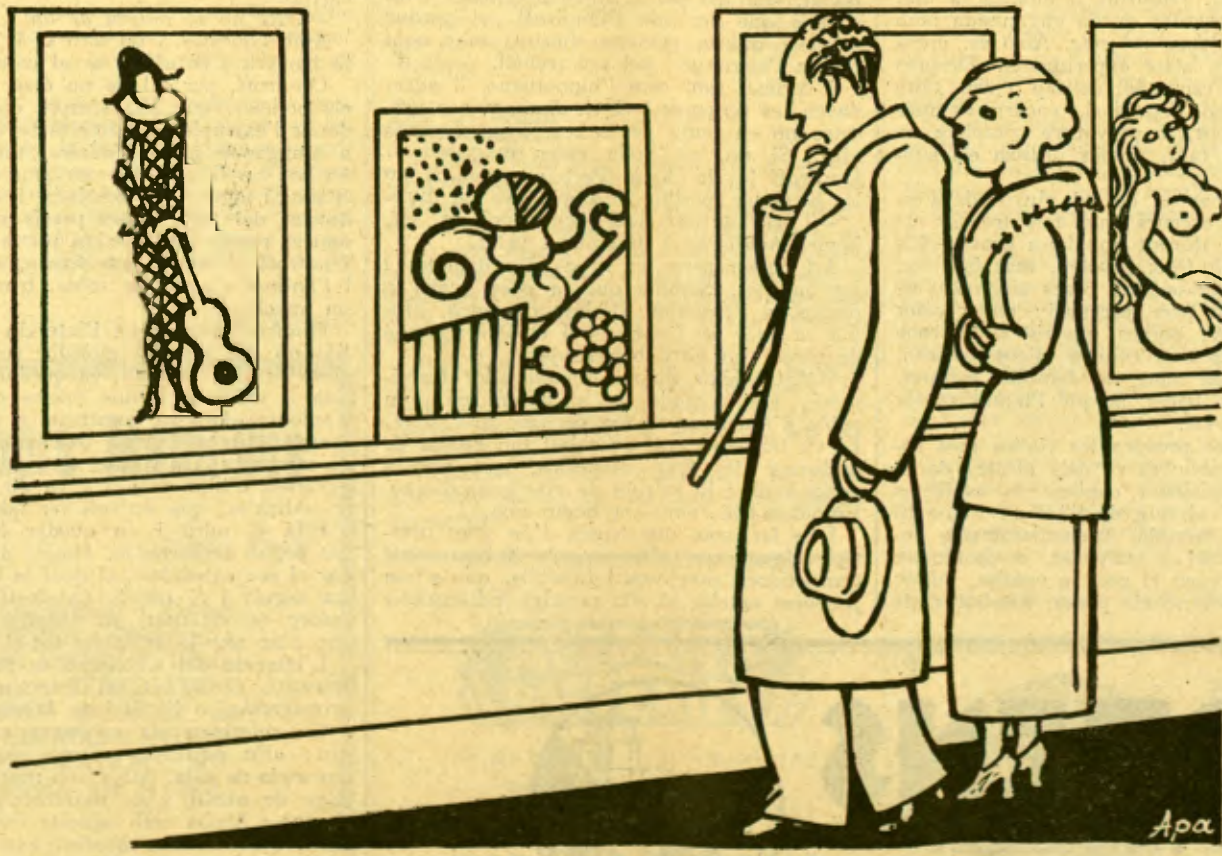
Diàleg rigorosament textual, recollit d'una família lectora assídua de Ruy de Vivar:

—Qué tenemos para cenar?

—Pez.

—Qué pez?

—Luz.

—T'agrada?

—No ho sé. Encara no he llegit el que en diuen els diaris.

Petit negre

En la revista *Enllà*, de La Sagrera, trobem un treball, *El surrealisme i llurs (sic) artífexs*, que se'n adverteix que es tracta de fragments d'una conferència, el perpetrador de la qual és Oleguer Mullor. El tros reproduït comença així:

«A lloure, la meua condició de líric en-xampaguatlles i el meu delit pecaminós d'estifollar les coses que serveixen de cavallfust a les martingales desmanoyotades i plenes de lirisme, m'han portat a desfullar el toixarrut cartipàs de les violes tocades de l'ala de paranoisme exacerbat i, en conseqüència, a esmoliar cànquidament les dents «camouflades» dels artífexs surrealistes.»

I segueix per aquest estil fins allà on hem tingut paciència de llegir.

No sabem si algú va tenir més paciència en escoltar-la.

Eufòria i conllevància

Un diputat radical recentment nomenat per a ocupar una delegació cultural, anava en tren de Madrid a València. Entaulà conversació amb un altre viatger, català precisament. Després d'encetar diferents temes, el diputat radical tractà àmpliament del problema universitari espanyol. El parlamentari no tenia gaire confiança en les Universitats espanyoles.

—Tengo una hija que estudia Farmacia, pero no quiero que se examine en Madrid. Prefiero que vaya a Galicia, Valencia...

—Y por qué no a Barcelona?—interrompé amb tota bona fe l'altre viatger.

—De ninguna manera!—saltà ràpid el preguntat.—No la mandaré a Barcelona, porque no quiero que parli en català (sic).

Les cèdules d'enguany

En una penya de café s'entaulà l'altre dia una discussió sobre la utilitat o inutilitat de la desprestigiada «cèdula personal». Tots els reunits van convenir, però, en una cosa: que, actualment, l'esmentat document és un paper mullat i que no serveix per a res com a prova d'identificació personal.

Com a demostració, un dels contenteris n'exhibí unes quantes. Totes elles estaven mancades de dades tan importants com són l'edat i també la professió.

—Si les coses no canvien—observà un—, a més de pagar-les, les haurem d'omplir nosaltres mateixos i satisfereu un recàrrec especial, que servirà per a comprar màquines d'escriure o bé per a pagar un curset de re-forma de lletra...

Rifa municipal

Per a molts la rifa de Nadal esdevé un veritable negociet. N'hi ha que guanyen: a) el descompte que fa el loter; b) els indispensables deu cèntims; c) l'import de l'anunci fixat en les participacions.

Això de l'anunci s'estén. Ja no són els comerciants i botiguers els que aprofiten els talons de la rifa per a fer propaganda. Els venedors d'alguns dels mercats de Barcelona també en fan d'aquesta mena de propaganda. Molts d'ells, però, ben a contràcor. Les circumstàncies...

Un alt empleat del mercat d'una tranquilla i aristocràtica barriada barcelonina, ha fet número. Les participacions formen un llibret de vuit pàgines amb «il·lustracions literàries» dignes de qualsevol alfabet i, cosa imprescindible, els corresponents anuncis, que són cobrats per l'esmentat individu—quin remei toca!—al preu de quinze pessetes cada un...

Un detall molt edificant: cada participació porta un segell que diu: «Ajuntament de Barcelona».

Com si fóssim en plena època «mongòlica»!

SASTRERIA
F. COMAS

FONTANELLA, 9 PRAL

DISTINCIO - BON

GUST - QUALITAT

ESPECIALITAT EN

VESTITS DE

SOCIETAT

ENCARREGUEU
ELS VOSTRES IMPRESOS
ARTÍSTICS I COMERCIALS ALSTALLERS GRÀFICS
PATRICI ARNAUVERDADER I CALLS, 3, 5, 7
(D'AVANT DEL PALAU DE LA MÚSICA CATALANA)ES LA CASA MÉS PERFECTIÓNA-
DA EN LLIBRES RATLLATS, DE
LUXE I EN TOTA CLASSE D'EN-
QUADERNACIONS. - EL·L·GÀNCIA
I ECONOMIA EN ELS ENCA-
RRECS. - EN CAS DE URGÈNCIA
DEMANEU.-LOS PFL TELEFON

14856

L'AUTOR D'UN LLIBRE

El magnetitzador Onofroff

Ens cau als dits un llibre virolat que porta el títol següent: *Para no envejecer*. El signa un nom famós: Onofroff. No el recorden? És un home molt alt, de cabellera nevada, que, de tant en tant, amb intervals de mesos i àdhuc d'anys, sol aparèixer als escenaris del Novetas o del Tivoli, on descabdella davant un públic meravellat, un repertori abundant i variat d'experiments de magnetisme i suggestió els quals el fan passar, alternativament, de la sensació de bardsarda a la rialla franca i sorollosa, per a esclatar, a l'acabament de l'espectacle, que sempre sol tenir una punta de pebre fantasmagòric, amb ovacions eixordadores.

Onofroff, mentrestant, saluda el públic que l'aplaudeix, fent unes quantes reverències, amb l'aire protocol·lari d'un ambaixador, voltat dels galifardeus que utilitza per a realitzar els seus experiments.

Onofroff és famós arreu del món. La seva alta silueta, enfundada en uns vestits de tall impecable, i la seva cabellera blanca són familiars als públics de tots els països.

Fa temps, ara, que no ha aparegut per cap dels escenaris de Barcelona. S'ha retirat? No ho sabem. Tant li fa, en tot cas. A la millor, ens sorprendrà un dia d'aquests la notícia del seu debut a l'escenari de l'Olympia, posem per cas, i ens mancaran temps i cames o taxi per a anar a veure'l una vegada més.

Retirat o no, el cert és que Onofroff ha escrit un llibre que porta un títol suggestiu. Si a l'atractiu del títol afegim la doble atracció que representa per a l'home curiós el fet que el seu autor sigui el manipulador expert d'una ciència vaga i misteriosa, obtindrem el resultat següent: que el comprarem i el fullejarem amb avidesa... per acabar convenent-vos que no s'hi tracta d'altra cosa que d'anunciar un aparell electromagnètic, anomenat «El regenerador elèctric Onofroff»—50 pessetes—i un curs d'ensenyament pràctic, per correspondència, de l'hipnotisme.

Si gràcies a l'aparell elèctric que anuncia en el llibre, cas que l'adquiriu, podeu fer el miracle de tallar en sec els estralls que els anys puguin causar a la vostra còrpora, amb les deu lliçons que l'Onofroff us donarà per correspondència sobre hipnotisme, aconseguireu el resultat infalible de poder convertir-vos en uns Onofroffs. Qui sap si també els cabells se us tornaran blancs com els seus i de sobte, com per art de màgia, la vostra jaqueta quedarà transformada en un frac impecable. L'hipnotisme sempre n'ha fet de miracles.

De tot això se'n desprèn que Onofroff, alhora que un artista de l'hipnotisme, n'és al mateix temps un industrial i un vulgaritzador. Nosaltres el preferim quan surt a l'escenari. Perquè, si més no, ens diverteix.

Qui és i d'on és fill, realment, Onofroff? Es català? Es estranger? Ben bé, no se sap. Hi ha qui diu que és català, que va néixer a Barcelona fa uns setanta-quatre anys, i que s'anomena Nofre. El fet que per aquests mons de Déu corrin tants i tants artistes que s'anomenen Andrews o Perezoffos, i altres noms amb acabament rus, i que són fills de Sant Andreu o de la Barceloneta, dona certa versemblança a aquesta suposició.

Però hi ha, també, qui diu que és fill d'un guàrdia suís del Sant Pare. L'interès diu que és italià i de nacionalitat suïssa.

Onofroff, que parla un castellà perfecte, ha viscut molts anys en un pis del carrer de Consell de Cent. Poseeix un castell—en francès *château*—prop de Marsella, en el qual passa temporades. Les seves targetes diuen així: «A. Bally d'Onofroff. Balmes, 24, principals».

De totes maneres, Onofroff és un home magnífic. Es presenta, infaliblement, enfundat en un frac de tall irreprotxable, dalt dels escenaris amb aire olímpic. El volten un grup de galifardeus, més o menys espontanis, disposats a col·laborar en els seus experiments. Sorgeix, gairebé sempre, algun que altre voluntari, des del públic, quan l'hipnotitzador convoca els espectadors a prendre-hi part. Onofroff li allarga la mà. Si la de l'espectador queda enganxada amb la seva, és un bon subjecte. Això és, aprofitable per als seus experiments. Després li ressegueix l'espinada, de cap a cap, amb el dit. Si perd l'equilibri, encara és més bo. Generalment, la provatura completa no reïx mai. Per tant, només utilitza els subjectes segurs.

I aleshores ve el bo, el pinyol de l'espectacle: les escenes que fan trencar de riure al públic durant una hora grassa. Els subjectes tenen fred, i volen, més ben dit, proven d'abrigar-se amb coses absurdes, de les que troben per l'escenari; tenen calor i es despullen; porten misèria a la roba interior i es graten com a micós; ploren, perquè se'ls ha mort un familiar estimat, o riuen com a boigs, perquè l'hipnotitzador els ho mana, etc.

L'episodi que provoca les rialles més sorolloses del públic és el dels efectes de la calor. L'hipnotitzador explica als subjectes que es troben al mig de l'Àfrica, i que hi fa una calor terrible. Immediatament, comencen a bufar, a ventar-se, a eixugar-se la suor. Es treuen el gec, la camisa, àdhuc les calces. Però no els passa. Aleshores els

diu que el foc on hi ha l'orquestra és un riu, pel qual baixa una aigua que és fresca com la neu. I un d'ells s'hi llença. Cau sempre damunt del bombo. Mai en cap altre lloc. En caure-hi, l'instrument roda per terra igualment que el subjecte hipnotitzat i algun que altre músic. L'incident provoca un esclat interminable de rialles en el públic.

Bé. Jo vaig tenir ocasió de conèixer l'in-

Onofroff amb la muller i la filla

dividu que feia el que en podríem dir aquest paper. Era el faquir Molist, que va treballar a les primeres revistes que va presentar el *produceur*—es pronuncia tal com s'escriu—Sugranyes al teatre Còmic; aquell home que coia un ou ferrat posant-se un ferro roent damunt la llengua, i que, després, se la cauteritzava amb un altre ferro, també roent; que es feia lligar els monyons

Onofroff vint anys enrera

amb cadenes i cordes, i se'n deslligava fàcilment; que es foradava, amb una agulla, la pitrera, els braços, les galtes, fent-se sang o no, a gust de l'espectador; que es feia lluitar amb benzina, la feia encendre, i es llençava, d'una alçària de 30 metres, a una piscina de roba, plena d'aigua, passant pel damunt dels espectadors espadors. «El home en llamas», que aquest era el faquir Molist, fill del Pedró, i que fa cosa d'uns quatre mesos ha mort, arrauit pel la misèria, en un recó del Paral·lel, era l'home que es llençava des de l'escenari del Novetas i de tots els escenaris d'Europa i Amèrica, des de la vora del riu, que era l'escenari, de cap a l'aigua, que era el pati de l'orquestra, i que queia sempre damunt del bombo. Ho feia, naturalment, suggestivament, dominat per la força magnètica irresistible que posseïx l'Onofroff... i perquè cobrava quinze pessetes diàries, tant aquí com a l'estranger, pel seu treball.

A Molist, tant com l'hipnotisme, li agradaven les senyores i el vi. Amb quinze pessetes no en tenia per a res. I en demanà vint. Si no, no volia ésser magnetitzat. Onofroff les hi donà. Però era com si no les hi donés, perquè se li quedava un duro.

—T'has de fer una poma per la set, home. Arribaràs a Barcelona pelat.

Act comencen les raons, les disputes i les baralles. Sembla que la cosa acabà a pinyes, a l'Havana. D'aleshores ençà, Molist va anar per les seves. I Onofroff hagué de cercar un altre bon subjecte.

Malgrat això, és un hipnotitzador formidable. Una vegada, no recordem en quin poble d'Amèrica, va magnetitzar una dona. Li va trametre una quantitat tan grossa de quilovats del fluid misteriós, que encara dorm avui, i ja fa més de vint anys d'això. Embolica-t'hi, amb un home així.

I de fet, com que frueix d'un gran prestigi, alguna que altra vegada li han sortit competidors envejosos i inhàbils, que s'han proposat entelar el seu prestigi indiscutible.

Un d'ells fou En Cortès, un lampista, establert al carrer de la Riera, especialista en la construcció d'aparells de prestidigitació i aficionat a fer ballar taules i cadires. Per mitjà de la transmissió del pensament les feia ballar a distància. L'any 1915, Onofroff treballava al Tivoli; Cortès s'anuncià al Novetats, amb uns cartells immensos, que deien: «Cortès, en lletra petita; el rival de Onofroff», amb lletres immenses.

Les feia ballar, en efecte, les cadires i els mobles. Però a mig espectacle, un dels espectadors li va cridar, des de les butaques: —Ep, que es veu el fil!

Esclatà un escàndol formidable. Plougueren els objectes contundents a l'escenari, i calgué arriar el teló. Cortès es va fondre.

En aquesta època, a Barcelona, n'hi havia molts, d'aficionats a l'hipnotisme, a l'espiritisme. Un d'ells, que s'anomenava Batriu, era drapaire. Però aquest l'industrialitzà. Instal·là una clínica, en la qual curava tota mena de malalties per mitjà de la suggestió. Hi havia un capellà, Mossèn Viñas, que era espiritista, que feia ballar també taules i cadires i que manipulava jocs de mans. Hi havia En Poveda, que hi era igualment molt aficionat, i en Grau, tan conegut arreu de Catalunya com arrencaqueixals expeditiu i prestigitador pintoresc, que també s'hi dedicava.

Es reunien al Café Espanyol tots els vespres, després d'haver dinat, i un cop havien pres café, se n'anaven a un soterrani que tenien llogat al Poble Sec, on es passaven la nit, fins arribar a les petites, fent ballar taules, preguntant coses estranyes als morts, fent experiments de magnetisme i pràctiques de prestidigitació.

Un dels que formaven part de la colla va quedar tan convençut, que ara, quan parla d'aquells temps i de les coses que va veure fer al soterrani, diu amb tot despectiu: —Tot allò que feïem eren unes solemnes bestieses!

Potser sí.

L'any 1915 va ésser un dels més atapeïts en les activitats hipnotitzadores d'Onofroff. Les desplegà, amb molta intensitat, a Bar-

celona i a Madrid. A Madrid el famós, per tants conceptes, Caballero Audaz li dedicà un interviu a la desapareguda *Esfera*.

Un interviu en el qual es parla de la transmissió del pensament, de la catalèpsia, del somnambulisme, això és, de la major part d'aspectes d'aquesta ciència misteriosa. Onofroff explicà al Caballero que una vegada es ficà, acompanyat del domador Malleu, dins d'una gàbia de lleons. Aquests, que eren lleons de debò i no pas dels que solen utilitzar la major part de domadors, és a dir, feres anèmiques, així que entrà Onofroff a la gàbia i començà a mirar-los, s'acovardiren i quedaren arrauits en un angle. A Saragossa, assistí a una cursa de toros. El cèlebre torejador Guerrita, amb el qual són molt amics, el col·locà en el carreró:

—Ostè no se mueva de ahí...

—Amb aquestes a un toro se li acudí saltar la barrera i entaforar-se al carreró.

Onofroff, per tal de no ésser menys que els policies, que són sempre els primers a donar l'exemple de saltar la barrera i cuitar a amagar-se als *burladeros*, també intentà fer-ho. Se li enganxà un peu i va caure. S'aixecà amb una revolada i es trobà al davant del toro, en el precís moment que aquest prenia embranzida per a envestir-lo. Onofroff el mirà amb fixesa, se li acostà i l'animal s'aturà de sobte, transformat en un anyell.

Onofroff explica en l'interviú que és italià—no diu res del guàrdia suís del Sant Pare—; que, de petit, va quedar orfe, i que anà a viure amb uns oncles que tenia a Toulouse. Allà va començar a estudiar per meigs. Diu que tenia una xicoteta que feia de cambra. Un vespre, que amb uns amics parlaven d'hipnotisme, li va dir en broma: —Mira'm, que et vull fer adormir.

Ella el mirà i va quedar hipnotitzada. No pogué despertar-la. Hagué d'anar a cercar el seu catèdrati, el qual la va despertar tot seguit i el renyà. Onofroff va fer un esforç de voluntat, va estudiar més, i al cap d'un any ja sabia fer tot el que fa ara.

L'interviú del Caballero és amarat d'admiració. O bé és un interviu escrit per propaganda, o bé és una broma.

En referir-se als subjectes magnetitzats, diu: «En aquellos rostros, sin expresión, sin soplo de vida, había una mueca trágica... Algo de ataúd y de manicomio al mismo tiempo.» Acaba amb aquesta frase: «Quedé maravillado de este caballero extraordinario.»

Jo acabo aquest article així: Que ho preguntin al Molist o a En Cortès.

JAUME PASSARELL

L'APERITIV

Sobre el morrió.—No fa gaire temps, que un conegut meu, d'aquests que es veuen de tant en tant i que acostumen a tenir una idea molt equivocada de la realitat, després d'explicar-me els drames de la seva vida, em va dir aquestes paraules: «Tu sí que tens sort, que pots anar pel món sense morrió!»

Em va costar molt de convèncer el meu conegut de la falsedat de les seves afirmacions, i de fer-li veure clar que jo, com la majoria de les persones mortals, anava pel món amb el meu morrió posat.

El morrió al qual es referia el meu conegut, valent-se d'una imatge corrent, és el morrió que porten els gossos, i no és el capell militar, de ferro, amb visera i galteres, que duïen els guerrers antics i que també s'anomenava morrió.

Dur morrió, no materialment, sinó moralment, equival a anar travat per una sèrie d'obligacions, càrregues i limitacions, que ens imposa la vida. De morrións n'hi ha, naturalment, de moltes menes i uns són molt més durs i més incomfortables de portar que altres.

Són bastantes les persones que, com el meu conegut, veuen que els que vivim modestament de la literatura, sense anar llogats per hores o a preu fet, i que no depem de les immediates exigències d'un comerç o d'una indústria en els quals cal posar el coll, som lliures com les orenetes, podem fer sempre el que ens dona la gana, i en realitat anem respirant sense cap mena de morrió que ens privi de mossegar una rosa, una cuixa de conill o el fum intangible de tots els somnis i totes les fantasies.

No és que la meua intenció sigui queixarme d'un ofici poc productiu en un país tan ensarronable com el nostre, no em queixo de la meua professió d'escriptor voluntari i relativament desinteressat; només intento desfer un error bastant estès en la manera d'apreciar la vida dels que fem versos, comèdies, novel·les, articles dels periòdics i tot el que es presenta.

Nosaltres, com tot oficinista pobre, com tot pare de família amb nou fills, com tot director de banc, com tot president de consell de ministres, com tot digníssim sacerdot o com tot propietari d'una taula de gallina en qualsevol mercat, portem el nostre morrió, de vegades complicadíssim, de vegades amb unes invisibles punxes que ens fan patir molt més del que la gent es pensa.

Els escriptors que només fan d'escriptors, ultra aquelles menes d'elements vulgars constructors de morrións que tothom deu acceptar en el ram de la vida privada, i que són entre molts d'altres: els pares, les mares, els fills, les promeses, les sogres, les dones, la clerecia secular i regular, la moda, el sastre, el que diran, la prostitució, el cabalisme de les amistats o dels col·legues, les idees morals, etc., etc., sofrim altra mena d'elements constructors de morrió, que moltes vegades desconeixen els pobres de les conferències i els consellers de societats anònimes. Aquests elements són de vegades invisibles, desconcertants, cabòtics, còsmics i catastròfics. Un d'aquests elements, per exemple, és el gust del públic, i un altre és l'exigència del nostre públic.

Els escriptors que ens dediquem a escriure obres pel teatre, portem el duríssim i el terrible morrió que ens imposa el nostre públic. Aquest públic té una idea (seva, naturalment) del nostre treball i de les nostres possibilitats, i quan ens fa la gràcia d'acceptar-nos, no vol de cap manera que nosaltres li defraudem la idea que ell té de nosaltres mateixos. Si volem afluïxar el morrió, i ens volem presentar al nostre públic amb un treball que precisament ell no espera de nosaltres, el nostre públic se'n gira d'esquena i diu que l'hem enganyat. Això sembla una fantasia, i això és autèntic. L'escriptor, a més a més de tots els morrións corrents, porta el morrió de la seva obra, creat amb la complicitat del públic.

Ara bé, jo trobo tots aquests morrións naturalíssims, els accepto i no me'n queixo, perquè sé perfectament que no hi ha ningú que tingui una gota de consciència i de responsabilitat que no vagi pel món amb un morrió o altre.

En una època com la nostra, esclava del progrés material, són moltíssims els pobres diables que ambicionen el poder i la riquesa. El poder i la riquesa els fan l'efecte de les dues coses més alliberadores de tots els possibles morrións, i s'imaginen els homes posseïdors del poder o del diner, com aquells que no tenen altra cura que fumar uns imponents cigars i atapeir de brillants l'escot de les dansarines més cèlebres.

Jo he conegut milionaris i polítics eminents amb càrrec, i m'he escrit en contemplar l'horribilment morrió que duïen encastat a la boca. No hi ha res que capriqui, que lligui, que entranqui i que esclaviti com la possessió d'una enorme fortuna. Això els poetes, des d'Horaci al temps que vivim, ja ho hem dit cinquanta mil vegades, però els pobres diables no ens volen creure. El poder públic és un dels elements constructors de morrións més cruels. Una afluïxada de morrió en el cas d'un home que ostenta un important càrrec públic li pot ésser de funestes conseqüències. Sense anar més lluny, l'afer Strauss ha ensenyat als governants del país que, malgrat tot, cal dur un morrió ben posat, i que si un se'n vol afluïxar una mica, totes les precaucions que prengui seran poques.

Sobre el morrió hi ha en general idees equivocades. Tothom contempla el seu morrió com un càstig, com un signe de privacions i de limitacions. Jo crec, senzillament, que el morrió equival a la civilització. En lloc de sentir l'orgull del morrió, l'obligació, la responsabilitat, el deure, són en definitiva els morrións que tots portem; de voler-nos-en alliberar vénen totes les catàstrofes.

L'home, com tots els animals carnissers, pot en un determinat moment clavar una mossegada perillosa, i per això cal que dugui un morrió ben posat.

Els que neixen sense aquest estrí necessari perquè maduri una civilització, o que un bon dia es treuen el morrió i l'engeguen allà on sigui, o els tanquen al manicomi, o els tanquen a presidi, o acaben demanant caritat.

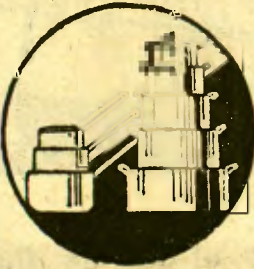
JOSEP MARIA DE SAGARRA

Aquest número ha passat per la censura

LLORENS

RAMBLA DE LES FLORS - 30

L'ACTUALITAT INTERNACIONAL

Les converses franco-alemanyes

Una vegada més sorgeixen tímides esperances, per bé que voltades d'escepticisme, sobre la possibilitat d'un acostament franco-alemany. Estan basades sobre alguns ballons d'essai de la premsa berlinesa dels primers dies d'aquest mes, seguits d'una missió semi-oficiosa realitzada a París per Albetz, col·laborador de von Ribbentrop — cap de la diplomàcia secreta del Reich — i, per últim, de dues importants converses diplomàtiques que Hitler ha tingut: una, assistint-hi von Neurath, amb l'ambaixador francès a Berlín, François Poncet, acabat d'arribar de París, la qual ha durat més de dues hores; l'altra, amb von Koerst, ambaixador alemany a París, que es traslladà a Berlín expressament per a entrevistar-se amb el canceller.

Es molt natural que un ambaixador s'entrevisti amb el cap del govern prop del qual està acreditat, també ho és que un ambaixador conferenciï amb el cap del seu govern sobre les relacions amb el país on el representa; els ambaixadors han estat creats precisament per a establir i mantenir relacions regulars entre els governs.

El que és extraordinari és la publicació d'un comunicat oficial després de la conversa Hitler-Poncet, a la qual s'ha donat per part alemanya un reulleu particular i un abast especial.

En resum, per part d'Alemanya s'ha volgut donar a entendre que entre els dos governs ja han començat unes negociacions.

Per bé que hem de formar les nostres impressions de manera indirecta, només amb l'atent examen dels elements que ens és possible de recollir, la nostra convicció és que encara s'és molt lluny del que se'n diu preliminar de negociacions. Però si a Berlín hi ha hagut interès a alarmar l'opinió pública de certs països i a crear inquietud en les respectives cancelleries, pot afirmar-se que la maniobra ha reeixit en part. Això pot deduir-se del fet que Laval de seguida ha volgut conferenciar amb Potemkin, Oscesky i Suad, representants de la U. R. S. S., Txecoslovàquia i Turquia, respectivament, a fi de posar-los al corrent del veritable estat de fetes coses.

No hi ha qui no compregui l'enorme importància que tindria un acostament efectiu entre França i Alemanya. Després de la guerra, ja s'intentà assolir aquest objectiu, però el resultat fou una gran decepció. Ara el govern alemany hi insisteix, però l'experiència del passat no permet nodrir gaires esperances sobre aquesta iniciativa diplomàtica del Reich. Basta repassar la premsa francesa i l'alemanya per a veure com són diversament apreciats els darrers passos de Hitler: per part alemanya es constata un gran optimisme, mentre que per part francesa, quasi sense excepció, es demostra escepticisme i es dona una importància molt limitada a l'esdeveniment.

Si, d'altra banda, és veritat que a Roma es mira amb simpatia aquest moviment franco-alemany, també és veritat que en els ambients polítics italians no s'oculten les grans dificultats d'un èxit eventual. Si Mussolini ha afirmat, en un recent article del Popolo d'Italia, que la política internacional italiana pot canviar d'orientació — encara que aquesta declaració vingui després d'un comunicat oficial que desment un eventual ajut a la restauració del príncep Otto al tron d'Àustria —, no es pot deduir d'això que Itàlia pugui renunciar a la independència austríaca sense perjudicar greument els seus interessos. I ja sap tothom que l'Anschluss forma part del programa hitlerian i els nazis no han pas notificat que hi renunciaven.

Per aquestes raons i d'altres no és presumible que el govern de Roma pugui reprendre una política hostil envers França. La simpatia envers les gestions germàniques deu anar voltada a Roma de moltes reserves, almenys segons la lògica.

En canvi, en alguns cercles polítics de Londres — on la possibilitat d'un bloc continental és vista amb poca benevolència perquè es creu que faria perdre al Regne Unit l'alta missió d'àrbitre — hi ha l'opinió que les converses franco-alemanyes s'haurien de convertir en tripartites — això és, amb par-

ticipació del Foreign Office — si es vol arribar a un resultat satisfactori. I sembla que aquest punt de vista no desagradaria en certs medis polítics francesos.

Remarquem, de passada, que a Londres no manca qui atribueix les actuals gestions del govern de Berlín al refús per part d'Anglaterra d'un emprèstit de vint-i-cinc milions de lliures demanat per Alemanya.

En la nostra opinió, el punt més greu i

Hitler i Goebbels

delicat de les converses iniciades entre París i Berlín — i que no es pot assegurar que continuaran — és el que es refereix a l'est d'Europa.

Es sabut que Alemanya no s'ha volgut adherir mai al Pacte oriental i reeixí a convèncer Polònia de seguir el propi exemple. Ara bé, cal tenir present que el Pacte oriental és l'únic mitjà capaç de garantir la pau en aquell vast sector d'Europa. Un acostament entre el govern de la República i el del Reich no hauria de tenir altre objectiu que la pau general i no pas limitada a zones determinades. En conseqüència, perquè tal acostament pugui realitzar-se cal que Alemanya s'adhereixi a aquell pacte, al qual Barthou havia dedicat el darrer període de la seva activitat.

L'acceptació del Pacte oriental implicaria per part d'Alemanya i de Polònia la renúncia a les ambicions sobre Ucraïna i a les preteses reivindicacions territorials en dany de Txecoslovàquia. S'arribaria així al prodigi d'un automàtic acostament entre Alemanya i la U. R. S. S.; la diferència dels règims interiors respectius no és més que un pretext alemany mancat de base seriosa.

Però, entrant en el domini de la realitat, ens preguntem si és possible de creure que el nacional-socialisme, que ha conquistat el poder després d'una intensa propaganda bèl·lica, restringirà la seva política internacional a límits encara més reduïts que el règim precedent, el qual, en tal cas, no calia enderrocar.

La versió que atribueix el caràcter de maniobra amb fins no ben determinats als passos realitzats per la diplomàcia oficial i secreta del Reich, és la que troba més crèdit en l'opinió internacional. En efecte, no valia la pena de reduir a condicions més míseres encara el pressupost del Reich construint poderosos armaments terrestres, aeris i navals, si es tenien intencions tan pacífiques... Potser Goebbels ha volgut rebaixar les il·lusions en dir a Cassel, poques hores després de les converses diplomàtiques berlineses: «Seríem joquínes en mans de les altres potències si el Führer no hagués decidit d'abandonar la S. de les N. i no hagués proclamat la nostra llibertat de rearmar.»

Ara els casos que es presenten són dos: o es vol que la S. de les N. funcioni regularment i no amb intermitències, i cal que totes les nacions del món — i sobretot les grans — en formin part, i aleshores l'acostament franco-alemany hauria d'ésser completat amb la tornada del Reich a Ginebra, o si no, aquest acostament, fora de l'òrbita de la S. de les N., no constituiria sinó un afèbliment de l'organisme internacional, que veuria sorgir tot d'aliances i enteses que escaparien del seu control, si no absolutament, d'una manera ben sensible.

Essent motèria l'adhesió de França a la S. de les N., només amb la possibilitat d'un retorn del Reich a Ginebra es podria passar del camp de les converses teòriques a les pràctiques.

Fins aquest moment no veiem en la política de la Wilhelmstrasse cap senyal que les hipòtesis abans apuntades puguin esdevenir realitats. La lògica conseqüència n'és que les converses iniciades seran una inútil temptativa més que no reeixirà per la diametral oposició de principis entre França i el nazisme que cap negociació diplomàtica no pot conciliar.

Mirant a fora

Contra les sancions

La resposta italiana a l'aplicació de sancions, no té límits. El feixisme reacciona contra tot el que ve d'un país sancionista, tant si és cosa que es pot comprar com si no ho és.

I així, entre els consells que donen els diaris italians, n'hi ha de totes menes: «A Roma arriben massa diaris francesos!» (Ottobre).

«Les dones italianes no tenen necessitat de perfums francesos per a ésser desitjables» (Giornale d'Italia).

«No canteu ximplers cançons exòtiques que ningú no entén i que ensopeixen fins els nens de pit. Canteu cançons italianes. No enriquiteu els compositors estrangers amb els drets d'autor que paguen» (Giornale d'Italia).

«L'abús de carn era una de les causes, si no la principal, de tots els nostres mals i particularment de la senilitat prematura. Limitar el consum de carn és viure més temps i millor» (Il Lavoro Fascista).

El Giornale d'Italia protesta que en la llista de dones de la societat que figuren en les obres de beneficència, etc., han trobat noms desfigurats. Al costat de trenta Maria, deu Mary, cinc Marison, tres Marisa, una Marlene i una Mariquita. «Hi ha —pregunta el diari— França, a Rússia o a Anglaterra cap dona que porti un nom italià? No. Doncs no hi ha raó per què les nostres dones imitin l'estranger.»

Finalment, La Tribuna, sobre les mercaderies estrangeres pagades que posseeixen els comerciants, recomana que es retirin de la circulació i s'utilitzin d'una manera col·lectiva. «Per què no trametre —diu— els stocks de xampany francès existents a Itàlia, als nostres soldats d'Àfrica, a fi que celebrin les victòries a la barba de les sancions?»

Nudistes sense saber-ho

La direcció de la ràdio britànica ha avisat a les artistes que treballen davant l'aparell televisior que no vagin lleugeres de roba, si els vestits no són de rayon.

En efecte, els raigs infraroigs utilitzats per a la televisió travessen els teixits lleugers de llana, seda o cotó, i els felips mortals possessors d'aparells de televisió veurien sobre la seva pantalla particular les artistes completament nues.

Per la puresa de la raça

Durant un procés, a Hamburg, contra un jueu acusat de «ollament de raça», l'advocat general ha dit:

«Està ben entès que la desconfiança s'imposa sempre que es tracta d'un jueu. Però els jueus encara no estan fora de la llei. I encara que l'acusat no hagi fet més que intentar de sollar la raça fent proposicions a la querellant (el jueu l'havia trobada en un dancing), el cert és que coneixia perfectament les lleis de Nuremberg i que, per consegüent, ha d'imposar-se-li la pena prevista d'un any de reclusió.»

El tribunal, però, només condemnà el jueu a nou mesos de presó, per «temptativa de sollament de raça, no consumada en forma perillosa per a la conservació de la puresa racial del poble alemany.»

Un bon consell

De no tenir-ne cap, Virginia City passà, en tres anys, a tenir 40.000 habitants. Atrè per la prosperitat de la població, un tal J. T. Goodman hi fundà un diari, Territorial Enterprise, que feia les delícies dels miners de setanta-cinc anys enrera. Goodman era aficionat a passar el temps a la taverna, instal·lada, per a major comoditat, en la mateixa casa que la redacció.

Mark Twain, l'humorista del qual ara s'escala el centenari, publicava en aquell diari un article cada diumenge. En llegir-lo —l'humorista havia començat trametent els seus originals per correu, espontàniament— Goodman li donà aquest consell:

«No useu mai fórmules reticents com «creiem saber», «vems dir que», etc. Cal ésser sempre tallant i afirmatiu. Reticents, us exposeu a ésser morts eventualment a lrets de revòlter, mentre que categòrics, afirmatius, ja no es tracta d'una eventualitat, sinó d'una certesa. Ara bé, el que importa no és que sigueu vius ni morts, qüestió absolutament secundària. El que importa és que els vostres lectors tinguin confiança en vosaltres.»

Les ex-rivals

Helena Vacaresco, hoste de Barcelona aquests dies, hauria pogut ésser reina de Romania. En efecte, si no s'hagués tingut en compte la raó d'Estat, el rei Ferran estava més decidit a casar-se amb la dama d'aquella reina que usava en literatura el pseudònim de Carmen Sylva, que no pas amb la princesa Maria de Saxònia Coburg Gotha.

Anys després, a París, es trobaren la reina Maria, vídua ja, i Helena Vacaresco. La reina parla dels disgustos que ha tingut, els darrers dels quals els hi ha dat el seu fill, el cèlebre Carol...

—Senyora —fa la Vacaresco—, ja sabeu que vaig fer tot el que vaig poder perquè no nasqués.

LA SORT DE L'ILLA DE XIPRE

Anglaterra la cedeix a Grècia?

Aquests dies hom ha notat a Londres un gest i un rumor especial: un gest i un rumor que, si corresponen a la interpretació que alguns hi hem donat, significarien el començament d'una nova etapa en la direcció de l'Imperi Britànic.

S'ha dit de baix en baix —i algun gest que acompanyava el rumor li donava consistència i fins probabilitats — que el govern anglès estava en tractes amb el general Con-

Croades i veu succeir-se la dominació de Ricard Cor de Lleó, rei d'Anglaterra, de l'Orde del Temple i de Guiti de Lusignan que hi funda una dinastia, consolidada amb invenció real conferida l'any 1196 per l'emperador Enric VI a Almeric de Lusignan, hereu del fundador.

Seria molt llarga la relació de les incidències de la història de Xipre durant els segles que va viure sota la dominació de Lusignan

Nicosia, capital de Xipre, l'any 1878 en establir-s'hi els anglesos

dylis, regent de Grècia, per a lliurar l'illa de Xipre a l'Estat grec.

Com que això implicaria diverses novetats històriques, provoca la curiositat estrangera i l'interès de tots els homes que segueixen amb atenció la marxa dels esdeveniments internacionals que actualment passen per un moment de tensió i de perill.

En primer terme, resulta ben estrany en la conducta d'Anglaterra obrir les urpes i deixar anar un país en el qual la bandera de l'Imperi hagué volat al vent, i, per altre lloc, amb l'adquisició de l'illa de Xipre l'Estat grec s'arrodoraria i augmentaria d'una manera notable.

Xipre és la tercera illa del Mediterrani quant a la superfície, ja que té 9.280 quilòmetres quadrats, superfície només ultrapassada per les illes de Sicília i Sardenya, i, si és unida amb la Grècia, resultaria el tros de terra de major extensió entre les illes innumèriques que formen la Grècia insular. A més, Xipre enclou diverses riqueses naturals ben notables, ja que la seva exportació ateny la quantitat d'1.635.736 lliures esterlines i té capacitat d'adquirir de l'exterior per la quantitat d'1.983.833 lliures esterlines.

I encara és ben lluny no solament d'atènyer les possibilitats de desenvolupament que el futur pot reservar-li, sinó també enclore la riquesa que prodigà en l'antigor.

En efecte, Xipre fou, en altres temps, una contrada complexivament rica.

Segons Eratóstenes, la planura de Massària, avui somorta en la soledat i en l'aridesa, fou coberta de boscs, i les quals provocarien i regularien les pluges fecundadores dels conreus. Aquesta prodigalitat de boscos en el temps antic fou tan notable que l'Egipte hi cercava les bigues i taulons per a bastir les seves naus, aquelles enormes trirremes que resultaven els vaixells més voluminosos de tot el Mediterrani.

Només amb regularitzar els corrents que neixen en els dos sistemes de muntanyes que enquadren i donen nom a la planura sudita; només amb intensificar i fer respectar la repoblació forestal, empresa darrament, l'illa tornaria a ésser un paradís, com en els temps de vida platèria i bella en que Venus l'escollia per a néixer de les escumes que saltironaven a les seves platges. No cal remuntar-se als temps dels fenicis pobladors de l'illa, que mantingueren un comerç actiu amb l'Egipte i la Mesopotàmia, per a conèixer els moments interessants de la història de Xipre. Ens interessem més els anys posteriors, en què la idea i la sang hel·lèniques s'expandien i fan recular la projecció fenícia.

Ja l'any 497 abans de Jesucrist apareixen manifestacions d'hellenisme a Xipre amb la solidaritat de les illes jòniques contra els perses. Els noms de Salamina i del seu rei Eragora constitueixen una bella estrofa de l'oda pindàrica entonada per les illes que van intensificant llur consciència de pertànyer a una raça nobilíssima i llur desig de formar una república ideal, digna de realitzar els projectes de Plató. Mancava, només, la cursa a la Victòria d'Alexandre Magne per a fondre Xipre en l'encuny definitiu de l'hellenisme.

Totes les incidències històriques posteriors no han pogut esborrar el caràcter hel·lènic de l'illa, malgrat que damunt la seva terra dissortada s'hi hagin encaicat i succeït les civilitzacions més diverses i més assimiladores.

Incorporada a l'Egipte dels Ptolomeus, anexionada a la província romana de Cilícia, teatre d'insurreccions diverses, membre de l'indecís Imperi d'Orient; conquistada pels musulmans i reconquerida dels bizantins i caiguda definitivament en mans dels àrabs, Xipre sempre fou hel·lènica i sempre enyorà els temps en què Afrodita posseïa a Pafos un gran temple, un oracle venerat i un col·legi sacerdotal prestigiós.

Amb el segle x arriben els temps nous i Xipre és recuperada pels bizantins i rep els al·fòndecs dels llatins, que la prenen per escala i per empori del seu esperit aventurer.

Xipre esdevé un punt estratègic de les

seria per a nosaltres molt suggestiu evocar les ocasions en què la història de Catalunya es barrejava amb la de Xipre, car hi hagué una correntia de bona amistat que sovint es traduïa en casaments de prínceps de l'una i l'altra monarquia.

Avui encara, testimonis muts i dolorosos, es mantenen aplomades les parets de molts edificis de Famagosta, de Nicosia i d'Hàgia Napa, en què l'art català resplendix i murmura l'elogia de les glòries esvaïdes.

Finalment, Caterina Cornaro, la bella veneciana esdevinguda reina de l'illa, cedeix, l'any 1488, a les cobejances i les intrigues del Senat de la Sereníssima i Xipre esdevé el pern que suporta i dona flexibilitat a la rica veneciana en terres de l'Orient.

Però la Mitja Lluna escalava el zenit i projectava les seves clarors pel mar Jònic i Xipre era absorbida l'any 1571.

La seva tragèdia fou la de totes les contrades de tradició noble i de cultura antiga damunt les quals es passéja el cavall de Mahoma, que tot ho trepitjà sense respecte.

Xipre s'anà decandint, decandint, i quan sonà l'hora de la independència grega no en capí el significat o no tingué forces per a una col·laboració eficient.

Avencà el segle XIX i s'accentuà la decadència de la Porta Sublim. Anglaterra va comprendre la utilitat que podia reportar-li constituir-se en salvadora dels califes, amb el ben entès de cobrar-se l'ajuda.

Xipre va ésser una de les monedes del pagament i l'any 1878 Anglaterra s'hi establí, encara que dissimulant la seva intenció amb la reconeixença de la sobirania dels soldats i el pagament d'un tribut.

Començà una obra difícil de reconstituïció, més ben dit, de recreació d'una civilitat que ja sota la capa mortífera de l'administració turca. Anglaterra, però, es cobrà els seus préstecs i l'any 1914, en començar la guerra amb Turquia, declarà l'anexió de Xipre a l'Imperi. L'any 1923 els turcs reconegueren els fets consumats i l'any 1925 Xipre era declarada oficialment colònia britànica, i el comissari anglès esdevenia governador.

Per tots conceptes, Xipre ha guanyat amb l'administració anglesa, però la llibertat no té preu i el sentiment de pàtria i la solidaritat de raça resulten indefectibles, ineluctables...

Als xipriotes han reivindicat sempre llur dret d'incorporar-se a la pàtria grega.

Quan Grècia va formar a la Gran Guerra al costat dels Aliats, Anglaterra va tenir la intenció de cedir Xipre com premi de tal actitud, però no va fer efectiva la seva intenció i seguí usdefruitant l'illa. Per això els xipriotes es sublevaren el 21 d'octubre de 1931.

Naturalment, foren vençuts i Anglaterra va castigar-los declarant el 26 de novembre el propòsit de convertir Xipre en «fortalesa de primera classe de l'Imperi».

Ara la situació internacional ha esdevingut molt complicada i molt difícil i Anglaterra, que sap els sentiments d'hostilitat que per a la seva hegemonia cova una part del poble egípciu, sembla que s'ha assegurat el contrapès d'una aliança amb Grècia; i les innumèrees illes de la qual ofereixen ports i badies des dels quals les naus angleses podrien muntar la vigilància del Pròxim Orient.

No tindria res d'estrany que el preu d'aquesta col·laboració grega, la compensació d'aquestes facilitats promeses per Grècia fos l'illa de Xipre, la qual, finalment i a una hora impensada, realitzaria el seu somni d'incorporar-se a la Grècia continental en la qual reconeix la seu i la capital de l'hellenisme.

MIQUEL CAPDEVILA

CASA REÑE COPIES a màquina CIRCULARS amb multicopista a preus reduïdíssims TRADUCCIONS de l'anglès i francès MONT-SIÓ, 18, pral. - Telèf. 18053

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics BARCELONA Mallorca, 252. Telèfon 73013 CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) : : OXIDEN 99 % DE PURESA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova : : ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova : : FERRO MANGANES i FERRO SILICI : : SOCARRIMAT i SECAT de fils i peces de seda, cotó i altres teixits : : CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica : : GENERADORS, BU FADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOL-DADURA AUTOGENA PRESSUPOSTOS ESTUDIS CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

AUTO-LITE BATTERIES LA MARCA DE FAMA MUNDIAL SENS COMPETÈNCIA EN DURACIO I ECONOMIA ESTACIO DE SERVEI GARATGE ELECTRIC Moia, 6 i 8

PER A FOTOGRAVATS, LA CASA ANTONI MARTI Màxima rapidesa □ Màxima qualitat AVINYÓ, 19, pral. : Telèfon 17047 : BARCELONA CAMISER ESPECIALISTA EXIT EN LA MIDA JAUME I, 11 Telèfon 11655

EL CINEMA

L'ACTUALITAT CINEMATOGRAFICA

Films de John Ford i Frank Capra

Aquella escena, cap al final del film, en la qual l'infel·lic Jones, el tímid i feble Jones, acorralat en la més esfereïdora de les situacions, sobreposant-se per un instant (acte seguit es desmaia) a la seva feblesa, és capaç d'agafar amb les seves mans un metrallador, és una escena boníssima, digne coronament d'un film tot ell atapeït d'encerts, com és aquest magistral film de John Ford que donen al Capitol amb el títol de *Passaport a la fama*.

Bon assumpte, tret d'una novella policíaca, admirable *scenario* escrit per R. Riskin (autor dels *scenarios* de *Succet una nit* i *Dama per un dia*) i magnífica realització de John Ford. *Passaport a la fama* és una obra mestra del cinema americà, a l'èxit de la qual contribueixen una pila de factors, com són les troballes de l'escenarista — un dels més enginyosos de Hollywood —, el talent de primer ordre d'Edward G. Robinson i la direcció impecable de John Ford, que ha sabut imprimir a tot el film aquell moviment continu que us engresca sense repòs, amb la força del seu ritme just i precís.

El públic riu molt en la projecció d'aquest film. Tanmateix, no és pas un film còmic, sinó una autèntica tragèdia que fa riure, i fa riure fatalment per la natura i circumstàncies en què es troba el seu heroi. Sí, és veritat, John Ford ha accentuat alguns extrems, ha forçat algun passatge, peçant potser contra la probitat (l'escena del banc, per exemple, exagerada sense necessitat); però, en conjunt, la hilitat és provocada per l'estricta exposició dels fets deixats en tota la nuesa del seu realisme.

D'ací una estranya mescla de comicitat, misteri i brutalitat que asseguren a *Passaport a la fama* una fomesia molt original, dins un gènere que semblava exhaurit.

Ja sabem que l'assumpte roda a l'entorn de la semblança sorprenent que existeix entre un terrible criminal i un empleat de comerç que és la personificació de la bondat i la timidesa. Hem sentit dir que Robinson interpreta millor el primer rol que no pas el segon. Cal negar-ho, i categòricament! Robinson ha fet una composició del seu rol d'empleat meteuclós, que comparteix la seva solitud de solter amb un canari i un gat i fa sonets d'amagat a una rossa del despatx, amb una traça tal, que aquest treball hauria estat suficient per a situar-lo en el lloc famós que li han valgut les seves millors interpretacions.

La gran condició per a dirigir un film és no solament dominar tots els secrets de l'ofici, saber fer-se a allò que en podríem dir el màxim de recursos expressius, sinó que també, ésser un gran observador, acumular experiència d'aquella que s'adquireix

al carrer. És a la notació d'una bona col·lecció de fets viscuts a què un film deu el seu realisme convincent, ensems que la seva amenitat. En un film com *Passaport a la fama* hi ha mants exemples del que venim dient.

Dots aquests que retrobem en un altre dels directors que acaparen l'atenció d'aquests darers temps cinematogràfics. Volem

«Estrictament confidencial»

referir-nos a Frank Capra, que ofereix amb *Estrictament confidencial* un film que aparentment sembla només que discret, però que és un film perfecte. Un film d'una mesura i producció admirables, graduat amb progressió ascendent. Un *crescendo* engrescador que culmina amb l'emoció indescriptible d'unes curses de cavalls amb les quals Frank Capra ha fet un treball de mestre.

Això quant a l'estructura i disposició del film; quant al contingut, admirem ací un altre espècimen d'aquell humor irònic que a estones desconcerta, però que per la mateixa raó diverteix sempre, peculiar a l'home que darrerament ens ha ofert aquells dos films que hem citat més amunt, tot parlant del seu col·laborador de la Columbia, Robert Riskin.

Celebrem que el cinema americà doni proves d'una semblant vitalitat que ens permet ocupar-nos al mateix temps de dos films bons de veure, un dels quals, *Passaport a la fama*, és, repetim-ho, un film magistral.

JOSEP PALAU

Films estrenats PANORAMA

Els «cameramen»

La professió d'operador de cinema és de les més delicades, per bé que els noms dels que l'exerceixen no arribin a ésser coneguts del públic.

Però, perquè es vegi la importància que té un bon operador, citem alguns exemples.

Mae West ha interromput la producció del seu nou film *Klondike Lou* perquè el seu operador Karl Struss no estava bo.

Carole Lombard només vol sentir parlar de Ted Tetzlaff.

Claudette Colbert no rodaria un film que no fos fotografiat per Vic Milner o per Leon Shamroy, favorit, aquest darrer, també de Sylvia Sydney.

Joan Crawford i Marion Davies es disputen George Folsey, de tal manera que la segona el manlleva a la casa on treballa, per a rodar el seu darrer film.

William Daniels fotografia tots els films de Greta Garbo, i Katharine Hepburn, quan morí Henry Gerrard, el reemplaçà per Robert de Grasse.

El primer cameraman «exigit» per una estrella fou George Barnes, que, durant anys seguits, rectificà el nas tort de Gloria Swanson.

Cal citar també Charles Rosher, que ha treballat en tots els films de Mary Pickford des de fa vint anys.

El que costa no saber fumar

Samuel Goldwyn havia llogat un jove actor britànic, David Niven, per al film que està preparant, *Splendor*.

El film conté un detall simple en aparença: el personatge encarnat per David Niven ha d'encendre un cigarret, en un moment que aquest detall és capital.

A l'hora de rodar, quan un accessorista donà tabac i llumins a l'actor, aquest encengué el cigarret amb poca traça i es posà a fumar com un col·legial que té por que l'atrapin.

Calgué mitja hora i tot un paquet perquè Niven, que declarà que no tenia el vici del tabac al postor en escena frenètic, fumés amb naturalitat.

Pel personal mobilitzat, despusa de llum, etcètera, aquesta lligó de fumar costà un miler de dòlars, comptant just.

El secret d'una emperadriu

Una revista suïssa ha publicat fa pocs dies un resum d'un article publicat en una revista americana, segons el qual Elissa Landi seria neta de l'emperadriu Elisabet d'Àustria, dona de Francesc Josep, que morí assassinada per Luccheni a Ginebra. L'autor de l'extracte acull la informació amb tota mena de reserves, i la redacció de la revista n'hi afegeix encara, i cita, en ajut de la seva cautela, el llibre de Karl Tschuppik, *Elisabet, emperadriu d'Àustria*, en el qual no es parla de res d'això.

Es natural. Karl Tschuppik és un memorialista massa afecte a la casa imperial per a gosar dir gran cosa dels seus secrets. Vegi's un altre llibre seu, *Francesc Josep i Frau Schratl*, per a convèncer-se que, malgrat les dades valuoses que les seves obres contenen, sacrifica massa a les conveniències.

Hom podria haver cregut que aquesta història d'Elissa Landi descendent d'una emperadriu d'Àustria i reina apostòlica d'Hongria era un truc més dels apartaments de propaganda americans.

(Continua a la pàgina següent)

CATALUNYA. — Aquella famosa *Madre Alegria*, que donava tan escandalosament carn a la fera, ha estat ara portada a la pantalla per un senyor molt obtús que, malgrat fer més de quinze anys que es dedica al cinema i haver rodat més de cinquanta pel·lícules, encara no ha après ni les beceroles de l'ofici cinematogràfic. Unes escenes d'espanyolada a l'aire lliure — davant les quals segurament callarà com un mort aquell senyor Herrera Oria, intrèpid defensor de l'honor espanyol, i responsable de la crema del negatiu d'*El teu nom és temptació* —, unes escenes d'espanyolada a l'aire lliure, doncs, que aquest director de *Madre Alegria* s'ha empecat per tal d'airejar i visualitzar l'obra teatral, no fan més que trossejar i afeixugar l'acció, fins a fer-ne un film lent i insuportable.

Martha Eggerth en «Casta Diva»

FEMINA. — Aquell beneït de Franchot Tone estima l'embragadora Jean Harlow. Però l'impagable William Powell l'estima més encara. Com resolde aquest difícil problema? Molt simplement. Tirant al dret. Mantant un dels dos enamorats. És el procediment expeditiu que empren invariablement els americans en aquests casos. I aquesta vegada Franchot Tone és el sacrificat. Per tal de poder-lo suïcidat n'han fet un disbauxat impenitent. Amb un argument com aquest, un dels més gastats i convencionals que hem vist de molts anys ençà, Victor Fleming ha fet un film — *La Indòmita* — de ritme molt desigual, però distret, mogut i variat, al qual els intèrprets, meravellous, donen una brillantor extraordinària. Quin art tan bo el setè que ens diverteix amb historietes nècies i més velles que l'anar a peu!

FANTASIO. — Parlant de *La Vidua Alegre* diem que un film d'origen vienès, adaptat per un francès i rodat a Amèrica per un alemany, ha d'ésser fatalment una obra sense-accent personal. El mateix hem de dir de *Casta Diva*, un film sobre Bellini. En efecte: un argument d'un alemany — Walter Reisch — posat en escena per un italià — Carmine Gallone — i interpretat en anglès per una hongaresa — Martha Eggerth — i un nordamericà — Phillips Holmes — ha de mancar forçosament d'unitat. I de propietat. Perquè aquell Bellini i els personatges que el voltan parlant anglès no ens poden donar mai la sensació de trobar-nos a la Itàlia de cent anys ençà. Feta aquesta reserva, el film és bo. Molt sobri i molt senyor. Aquesta història de geni, d'amor i de mort, embolcallada per una atmosfera romàntica, sentimental i musical, ha estat tractada amb una delicadesa austera, amb dignitat, sense caure mai en deliquescències ni cursileries. Però en el film no hi passa gairebé res. I en no adornar l'argument — massa prim malgrat que la primera matèria donava per més — amb variacions i amb episodis imprevistos, la pel·lícula comporta lentituds i llangors.

music-hall; i l'epíleg en colors, el fragment més bo de la pel·lícula, tractat amb una encisadora ingenuïtat que recorda les *Silly Symphonies*. Però amb això no n'hi ha prou per a conferir un interès sense defelles a una obra d'aquesta durada. Calia, com en *Torero per força*, un argument ric de troballes enginyoses i de situacions còmiques que permetessin a Eddie de fer lliurement de les seves. I en l'anècdota d'*El xicot milionari* no hi ha res de tot això. No és gens divertida. No fa riure gens. És una anècdota gastada, excessivament dialogada, ensopeïda, que no té ni una gota d'imprevist ni un bri de fantasia.

SEBASTIÀ GASCH

MARYLAND. — La nena Edith Fellows és la gran revelació del film *Succet una vegada*. El treball d'aquesta criatura és quelcom de sorprenent, àdhuc venint després de tants nens i nenes prodigi com ha prodigat el cinema.

A més a més, aquesta pel·lícula de Gregory La Cava és divertida de debò i revela una vegada més la traça consumada dels productors americans en aquest gènere de la comèdia cinematogràfica, on regna un humor de tipus netament cinematogràfic del qual són els veritables possessors. — P.

URQUINAONA. — La *petita coronela* passa al sud dels Estats Units. I en 1860. Durant la guerra de Secessió. Aquell ambient que els americans evoquen amb una barreja finíssima de tendresa i d'enyorança. Davant un teló de fons que exhala un perfum poètic irresistible — la intimitat suau d'uns interiors buats, i l'encís d'uns paisatges fotografiats per una mà exquisida i lleument sotraguejats per aquells *negro spirituals*, tan plens d'emoció nostàlgica i que pinten tan bé la tristesa i la joia d'unes ànimes infantils — es descabdella una història ingènua i entenedidora de bons i dolents, que la presència de la prodigiosa Shirley Temple impregna d'una gràcia i d'una simpatia adorables.

COLISEUM. — Amb l'admirable *Torero per força* els productors dels films d'Eddie Cantor assoliren la perfecció. Però d'aleshores

Des del setembre, compreu el 15 de cada mes
CINE-STAR
magazine cinematogràfic

Passatge de Gràcia, 57. - Telèfon 79681

Sessió contínua de 11 matí a l'última hora
SEIENT: UNA PESSETA

CURIOSITATS MUNDIALS
Interessants reportatges U. F. A. exclusiu

UN VIATGE A LA LLUNA
De la famosa sèrie dels "3 minuts"

LA LLEBRE I LA TORTUGA
Silly Symphonie de Walt Disney

NOTICIARIS D'ACTUALITAT MUNDIAL segons visió PARAMOUNT i ECLAIR JOURNAL; exclusiu.

EL CONFLICTE ITALO-ETIOP
Servei especial de les nostres agències

CAÇADORS DE COLOMS
Belleses del país base i un dels seus típics costums

SAVOY

LES ÚLTIMES NOTÍCIES DEL MÓN

PASSEIG DE GRÀCIA, 86. — Telèfon 76988

Sessió contínua des de les tres de la tarda a la una de la nit

BUTACA, UNA PESSETA

NOTICIARIS: FRANCE ACTUALITES

FOX MOVIE TONE

Servei especial de nostres Agències informatives

ULTIMES NOTÍCIES DE LA GUERRA

ITALO-ETIOP

A trompada limpia

(Deportiva), Columbia

El Amiguito de Betty

per Betty Boop (Dibuixos), Paramount

FLORENCIA

Un documental únic de Ubaldo Magnaghi

CAPITOL

DEMA DIVENDRES ESTRENA

Un drama de rialles. Una gran afracanada. La més formidable paròdia del romanticisme vuitcentista

VUELVE EL MADRID OCHOCENTISTA EN EL MAS COMICO DE LOS DRAMAS

★ EL DOCTOR ★ EL GALAN ★ LA ESPOSA ★ EL BRIGADIER ★ LA INGENUA ★ EL BANQUERO ★ EL POETA ★ FRIVOLA

ANGELINA EL HONOR DE UN BRIGADIER **ROSITA DIAZ**

Segons l'obra d'Enrique Jardiel Poncela

Sessió contínua de 4 a 12'30

URQUINAONA

DEMA, DIVENDRES

presentació del film de

KING VIDOR

que guanyà el premi de direcció

a l'Exposició Biennal de Venècia

que guanyà el premi de direcció

a l'Exposició Biennal de Venècia

Una meravellosa realització i una impecable interpretació valoren aquest film de SAMUEL GOLDWYN

EXCLUSIVES BALART PRESENTA AVUI AL

TIVOLI

La producció nacional

ROSARIO

LA

CORTIJERA

Argument:

Paso i Dicenta (fills)

Música:

Mestre Braña

Direcció:

Lleó Artola

Intèrprets:

Estrellita Castro

Niño de Utrera

Eva Roy

Rafael Duran

Alfred Corcuera

(Varillas)

EL TEATRE

PANORAMA

(Ve de la pàgina anterior)

Però hi ha un altre llibre, amb tot el sabor d'autenticitat del que explica, que dona la raó al magazine americà. Aquest llibre és de la comtessa Larisch von Wallersee-Wittelsbach, de la casa reial de Wittelsbach, a la qual pertanyia l'emperadriu Elisabet, tia de la comtessa Larisch.

Aquesta, amb una desimboltura que no exclou l'afecte ni la consideració, explica ben clarament que l'emperadriu Elisabet, quan tenia quaranta-quatre anys, féu un viatge a

Elissa Landi

Sassetot, prop de Fécamp, on s'estatjà a casa d'una amiga seva, anglesa. Els diaris de Viena, en març de 1882, contaren que l'emperadriu, gran amazona, havia sofert una caiguda de cavall en aquell poble normand. En realitat, va tenir-hi una filla, la qual, davant la perspectiva d'un viatge a

Elisabeth d'Austria

Sassetot de l'emperador, alarmat, fou duta de seguida a Viena pel professor Braun, especialista vienès molt conegut que, junt amb el metge privat de la cort, Dr. Wiederhofer, assistí la mare.

La nena fou criada per una família que vivia a Mödling, raval de Viena. La comtessa Larisch diu textualment en el seu llibre *Els secrets d'una casa reial*:

«Aquesta nena de Sassetot, l'infant «seu» que la tia Sissy (nom familiar de l'emperadriu) havia desitjat tant, havia d'ésser la mare d'Elissa Landi, una celebritat de la pantalla.»

I més endavant: «M'estava reservada la més gran sorpresa de totes. D'ençà que a Londres havia descobert el rastre de la nena de Sassetot, no havia perdut mai l'esperança de trobar-la, i un dia, el meu somni es realitzà. Vaig descobrir-la a Amèrica. Era la mare d'una cèlebre estrella de la pantalla. Ambdues juntes, poguérem reconstituir tota la història de la seva vida. Cada vegada que els meus coneixements es mostraven insuficients, ella reuava el fil de la narració. En la seva filla, la neta de la tia Sissy, vaig trobar tots els trets i totes les qualitats que havien ornat l'emperadriu d'Austria-Hongria.»

Notícies curtes

Francis Lederer serà el Romeu d'un *Romeo i Julieta*, en la versió europea de la qual la Julieta serà Elisabeth Bergner.

— Cecil B. De Mille anuncia un *Samsó i Dalila* i, per a després, un *Buffalo Bill*.

— Tornarà a ésser rodat *El petit lord Fauntleroy*, un dels grans èxits de Mary Pickford. Dolores Costello figura en el repartiment.

— Ernst Lubitsch anuncia la primera opereta interpretada enterament per negres, *La Princesa Xocolata*.

— Magda Schneider serà l'estrella de *Les Alegres Comares de Windsor*.

— Raymond Rouleau i Anny Ondra tenen els papers principals de *Donogoo-Tonka*, de Jules Romains, que serà rodat a Berlín pel postor en escena Reinhold Schünzel.

— Jean Choux vol dur a la pantalla *Paul et Virginie*.

— *L'Agent secret*, de Somerset Maugham, serà un film anglès amb Madeleine Carroll.

— Un nou film de Victor Mac Laglen: *Soldat professional*, amb Gloria Stuart, dirigit per Tay Garnett.

CAMISER ESPECIALISTA
EXIT EN LA MIDA
JAUME I, 11
Telèfon 41655

CIRC A L'OLYMPIA

Alguns números excel·lents

Vist en conjunt, l'actual programa de l'Olympia, quart de la temporada, no acaba de satisfer prou, ni de bon tros, l'entusiasta del veritable circ. A l'espectador senzill, que no sent cap preocupació ni curiositat per les coses de la pista, no arriba tampoc a interessar-li massa. Segueix el primer trobant a faltar l'atmosfera particularíssima que és creada al circ pels cavalls, les feres i els trapezistes volants. El segon, s'adona que l'espectacle no ofereix l'esclat d'altres vegades.

Insisteixo que aquesta és una impressió del conjunt. És la impressió que, sense deturar-se a remarcar ni analitzar cap número concret, es forma el públic, en general, sobre la totalitat del programa.

Cal fixar prèviament aquest extrem per no pecar d'injustícia. Al circ pot haver-hi programes excel·lents, per llur varietat i llur composició, a base de números de poc relleu. En canvi, us presenten sovint programes que tot i estar integrats per atraccions d'una certa importància, no responen al que aquests valen. El primer cas és el de la majoria de circs ambulants francesos. El cas contrari s'ha donat, en repetides ocasions, al nostre Olympia.

Però, recordant un a un els catorze números que constitueixen el programa d'ara de l'Olympia, no és possible que tant l'aficionat al circ com l'espectador despreocupat no recordin també, per damunt de la impressió total, molts moments, que han viscut, de plaer per als ulls i per a l'esperit. Un malabarista com el nordamericà Howard Nichols, uns acrobates com els quatre italians Rastelli, uns equilibristes com els hongaresos Rummers i unes gimnastes com les alemanyes Miranda Girls són, per exemple, números de qualitat que us proporcionen aquests moments. No es pot oblidar tampoc l'emoció que causen els persistents Bradford, ni les rialles que provoquen Pompo i Thedy, ni el retrunyir del canó del capità (?) Henry Smith.

Howard Nichols és avui, sense cap dubte, el millor número de l'Olympia. Aquest home extraordinari ha reeixit a juntar, en els seus exercicis de malabarisme, executats només amb cercols de fusta, el vell sabor del circ i el ritme modern del music-hall. Quina fantasia! Els cercols puguen i baixen vertiginosament per l'espai, giravolten per l'espallada de l'artista, roden a les seves cames, als seus braços i al seu coll, van i vénen per la pista com si obeïssin a una força misteriosa... Una delícia!

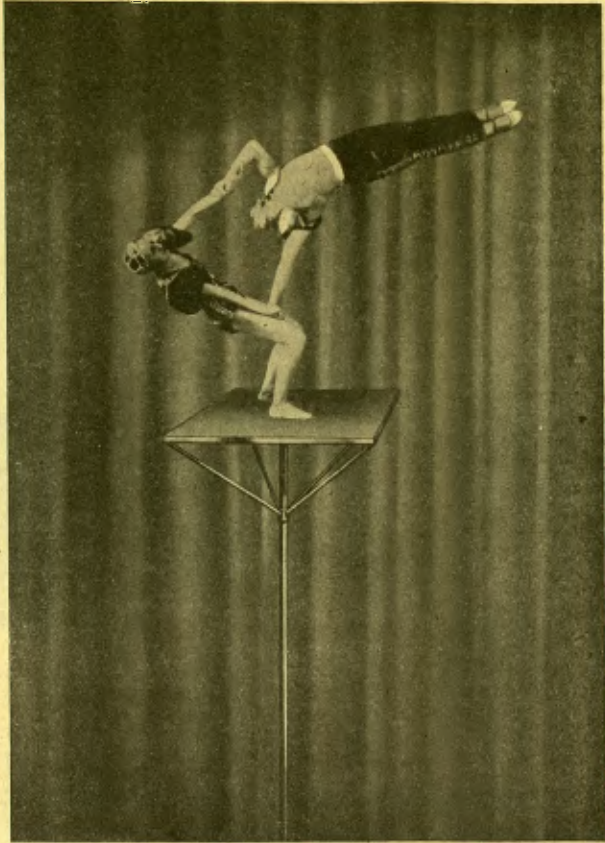
Els quatre Rastelli (1) utilitzen per a llurs acrobàcies el lliit elàstic, a la manera dels Flying Banwards, que veiérem al mateix Olympia. Una dona i un home fan de portadors en dues barres situades als dos extrems del lliit, i un excèntric de levita i barret de copa i un negre vestit de mariner actuen de volants. Aquests prodiguen els salts difícils — entre ells un a l'inrevés, de portador a portador —, en els quals mostren sempre un estil impecable i un bon humor que fa el treball doblement atractiu. El negre, sobretot, és admirable; i dona cent salts mortals sense interrupció i dos dobles, endavant i endarrera, en dos temps.

Els Rummers, home i dona, treballen dalt d'una plataforma situada a uns tres metres d'alçària. Llurs exercicis d'equilibri de mà a mà, dels anomenats olímpics, mereixen atenció pel fet d'ésser la dona qui actua de portador, per llur precisió i elegància i per l'inconvenient que suposa el moure's en l'espai reduït de la plataforma. Són els Rummers dos artistes excel·lents. Posen una cura extraordinària que constantment resulti bella la línia de llurs equilibris, i mai no observaren en ells, especialment en la dona, cap demostració d'esforç, tot i que executeu equilibris tan difícils com un de mans sobre un peu del portador, estant la cama d'aquest, naturalment, en posició vertical.

Les Miranda Girls no són altres que quatre de les cinc alemanyes Astonys, que aplaudírem en el programa passat. Fan, també, diversos exercicis a les anelles i al trapezi, actuant dues de portador. Aquest número no té la visualitat del de les Astonys, tot i la seva semblança, però és més dur i més difícil. Cal remarcar unes voltes magnífiques en planxa, a les anelles, sense cap mena de truc. Trobo aquestes gimnastes cada vegada més admirables, i em plau felicitar des d'aquestes pàgines llur mànager, que deu ésser un gat vell de l'ofici. Però, per què farà anar les seves alumnes amb aquell absurd ornament al cap? Quan surten a la pista, sembla que hagin oblidat el davantal i el plumero.

Els persistents Bradford, dues dones i dos homes, belgues, presenten l'exercici de mantenir el portador un company dalt d'una perxa mentre aquest, al seu torn, aguenta un tercer gimnasta dalt d'una altra. Un exercici realment arriscat i emocionant! Els Bradford, però, «venem» aquest treball, igual que el d'antipodisme que presenten abans

amb el nom de Georgy's, sense fer-lo valer. És el revés del que passa amb l'austríac Henry Smith, home simpàtic que jongla amb unes grosses boles d'acer i que detura, com si agafés una papallona, l'obús disparat per un canó descomunal. Números com el d'Henry Smith no són dels que m'agrada veure a la pista, ni dels que en cap concepte m'atrauen, fet excepció de quan unes germanes Delucca els presenten, però reconec que està muntat a la perfecció, que té mèrit i que

Un equilibri en planxa dels Rummers

és ofert al públic allunyant, en el possible, el seu regust d'atracció de fira.

No cal parlar del francès Hélias, alambriista i cascador, que vol imitar el meu amic Aéros — aquell Aéros del «Manolooo!» —, sense tenir ni la seva vivacitat, ni la seva simpatia, ni la seva història, ni la seva personalitat. Ni del número de clowns que, a la primera part, presenten els quatre Rastelli, amb innegable bona voluntat. Ni dels italians Mutis Bross, que fan el número de l'home sense por, que Béby, Thedy i cinquanta altres han fet abans i millor que ells. Ni dels micos, divertits i prou, dels hongaresos senyora i senyor Malenas. Ni de la troupe d'àrabs Ben Behere, que són al programa per a cloure'l amb llurs castells. Ni de la franceseta Miss Mackers, gentil contorsionista, força graciosa, per a la qual resulta una mica gran la pista de l'Olympia...

I no cal parlar, tampoc, dels clowns Pompo i Thedy i els seus heres. Ja són de casa. Com ho són els augustos. Ah! La paròdia de l'enterrament que se'ls acudí fer, a aquests darrers, un dia, quan els mossos de pista s'emportaren la caixa d'atells del senyor Smith, fou molt celebrada pel públic, i amb raó. L'haurien de repetir.

JOAN TOMAS

(1) El número dels quatre Rastelli el formen un cosí del famosíssim *jongleur*, la seva dona i dos companys, un dels quals és el cèlebre saltador negre brasileny Aristides. Estigueren ja a l'Olympia en 1926. El lliit elàstic — o taula elàstica — que utilitzen, i que és conegut també amb el nom de «batuda americana», l'hem vist també, a l'Olympia, en el número de les germanes Salvatory i en el d'Adriana i Charlot, entre altres. Els Flying Banwards — acrobates amb vestits de ratlles i fosforescents — actuen ací, la darrera vegada, farà cosa de cinc o sis anys, sota el nom de Mariposa i Cia. Un dels números més coneguts d'acrobates a la «batuda americana» fou, en temps de l'El Dorado, el dels Aragon-Allegri's, al qual va ahudir en una crònica recent.

A CASA DE L'ESTRELLA CINEMATOGRAFICA

— Si és per un xantatge, un rapte o un robatori de collaret, us haureu d'esperar: el rebedor ja està tot ple de gangsters.

(Ric et Rac, París)

Constants de la dansa popular

A. C., l'òrgan del Gatepac, ha dedicat un número a l'arquitectura popular. Un gran nombre de reproduccions de cases de Cádiz, de Córdoba, de Tarifa, de Fernán Núñez, de Carmona, d'Ecija, de Vinaroz, d'Eivissa, de Formentera, de les illes del mar Jònic, constitueixen un document gràfic del més alt interès. Però les fotos dels patis andalusos són les que produeixen una més forta impressió. Compte, però! No aquells patis de Sevilla, que semblen cromos il·luminats per uns pintors amb ànima de personatges dels Quintero, sinó els patis de Tarifa, d'Ecija, d'aquells *cortijos* de la província de Cádiz, sense estil i sense preocupacions decoratives, patis de formes retallades com un paisatge de lluna, blanques com l'estuc de les estàtues adormides de Chirico, dures com una estrella de cristall o com aquells *muslos de cobre* de la gitana de *Muerte de la Petenera* de Lorca... Però no és d'això que volem ocupar-nos.

Volem subratllar unes consideracions que fa aquesta revista sobre les constants que s'observen en tota l'arquitectura popular mediterrània. Sense escola — ve a dir A. C. —, sense preocupacions decoratives d'escola, i practicada per gent que no han tingut altre mestre que la tradició constructiva (els mitjans i procediments de la qual no han variat el més mínim durant el transcurs de molts segles), l'arquitectura popular mediterrània posseeix, per aquestes raons, unes constants que es repeteixen al llarg de tots els països del Mediterrani. Egipte, l'arxipèlag grec, Itàlia, la costa del Nord d'Àfrica, les costes orientals i meridionals d'Espanya, Mallorca, Eivissa, etc., països derivats d'una mateixa civilització, presenten en les seves construccions populars tipus semblants, assentats sobre bases estrictament racionals...

Es curiós com aquests mots es poden aplicar a les danses populars, les quals gairebé totes elles tenen també unes característiques d'ordre general comunes, unes constants.

En efecte: així que el salvatge o el camperol volen exterioritzar, per mitjà d'un joc ritmat, la seva joia de viure o les seves penes profundes, ho fan amb un gest primari, una estilització rudimentària del moviment natural, idèntic sota tots els climes. Alguna vegada ja hem constatat aquí l'existència d'aquests fons comú. I hem dit que els talons de qualsevol ballarina gitana són el mateix instrument de percussió de les *claquettes* de qualsevol ballarina negra. I que el *son*, o picament de mans, de qualsevol *cuadro* flamenc, el retrobàvem amb sorpresa a l'Apolo quan hi actuava la tropa de Nyota-Inyoka. Avui afegirem que aquestes coincidències les observa també la revista A. C. en l'arquitectura popular. Les casetes on guarden les seves barques els pescadors de la Costa Brava — diu —, les trobem en les illes de l'arxipèlag grec; idèntic esperit anima les construccions d'Eivissa i les de Megara, Mikonos o Yos...

Però estem parlant d'unes analogies purament exteriors. Hem constatat unes coincidències de forma i de mecanisme en algunes danses populars. Però hi ha altres constants més profundes, més subterrànies, que també són molt interessants de comentar. L'eroticisme, per exemple. Hi ha una pila de balls populars el denominador comú dels quals és l'eroticisme. Aquest eroticisme és més o menys agressiu segons els climes. A l'Àfrica és on l'eroticisme adquireix caràcters més punyents. L'òrgia és el fi d'aquelles danses de tam-tam, ardents i tumultuoses, que arriben a durar dies i dies, i que degeneren en veritables histèries sexuals col·lectives. Transplantats a l'Amèrica del Nord, els negres es civilitzen. El seu eroticisme s'apauva. L'humor l'igualaleix. L'afany de burlesc el matisa. I els *coloured boys* o *girls* de Harlem es converteixen en diversió per als rostres pàl·lids. O en blanc dels atacs d'aquests. Més avall, l'eroticisme s'endolceix considerablement. El *dansón* i la rumba de Cuba, la *biguine* de les colònies franceses antillanes, la matxitxa brasilenya, són les primitives danses africanes, però suavitzades, endolcides, alentides per la llangor colonial. A la Polinèsia, al paradís terrestre de Tahití o Honolulu, l'eroticisme esdevé candidament animal, espontani, natural, simple, sense res de torbador ni un bri de brutalitat. Els *ute* joiosos o *Pupa-upu*, mena de polka turbulent, de les ballarines moaís afeixugades pels *pareios* vermells adornats amb flors blanques, totes aquestes danses són un encisador abandonat. Som lluny del delir històric del tam-tam africà...

I heus ací finalment un altre denominador comú a diverses danses populars. Una altra constant. El misticisme. Aquest és el fons comú de totes les danses orientals. Moltes d'aquestes conserven, ben intactes, vestigis de les danses sagrades de l'antiguitat:

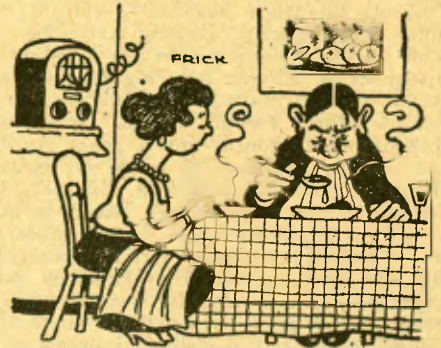
de les danses astronòmiques dels sacerdots d'Osiris i de les coreografies fúnebres del bou Apis, de les Emèlies, Hiporquemes i Gimnopèdies gregues, etc. Actualment, gairebé totes les danses orientals són danses sagrades, plenes de fe i de fervor. Tant els dansarins javanesos, com cambodgians, com balinesos, com japonesos, com hindús, s'expressen amb un mateix vocabulari — lent, noble i feixuc, estàtic, sense *parcours* ni elevació, i uns braços, unes munyecques, unes mans, uns dits que parlen —, vocabulari com-

Dansarina cambodgiana

venencial i sagrat, per tal com totes les danses orientals conserven la gravetat i el sentiment religiós de l'antiguitat. I com, en alguns aspectes, s'assemblen a les andalusos! Però no generalitzem. Les danses andalusos van plenes de característiques orientals. Però en elles el ritu es barreja amb la sexualitat, són un producte molt complicat d'influències múltiples — àrabs, indogitanes, jueves, africanes —, són un producte únic, indescriptible.

SEBASTIÀ GASCH

— Què és aquest plat?
— L'he fet amb una recepta que han donat per ràdio.
— El deus haver cuit amb els paràsits i tot...
(Vendémiaire, París)

GUTENBERG, S. A.
Fàbrica de maquinària per a les Arts Gràfiques
Nàpols, 215 - Telèfon 55723
BARCELONA

¡NERVIOSOS!

Prou de patir inútilment, gràcies a les acreditades **GRAGEES POTENCIALS DEL DR. SOIVRÉ** que combaten d'una manera còmoda, ràpida i eficaç la **Neurastènia**.

Impotència (en totes les seves manifestacions), mal de cap, cansament mental, pèrdua de memòria, vertigenes, fadiga corporal, tremolors, dispènia nerviosa, palpitations, histerisme i trastorns nerviosos en general de les dones i tots els trastorns orgànics que tinguin per causa o origen espècíficament nerviosos.

Les Gragees potencials del Dr. Solvré,

més que un medicament són un element essencial del cervell, medulla i tot el sistema nerviós, regenerant el vigor sexual propi de l'edat, conservant la salut i prolongant la vida; indicades especialment als agutzats en la seva joventut per tota mena d'excessos, als que verifiquen treball excessiu, tant físic com moral o intel·lectual, esportistes, homes de ciències, financers, artistes, comerciants, industrials, pensadors, etc., aconseguint sempre, amb les Gragees potencials del Dr. Solvré, tots els esforços o exercicis fàcilment i disposant l'organisme per reprendre la seva i amb el màxim resultat, arribant a l'extrema vellesa i sense violentar l'organisme amb energies pròpies de la joventut.

Basta pendre un flascó per convèncer-se'n

Venda a 6'60 ptes. flascó, en totes les principals farmàcies d'Espanya, Portugal i Amèrica

NOTA. — Dirigir-se a: trametesors 0'25 ptes. en segells de correu per al trametesor a Oficines Laboratoris Sòlvé, S.A., carrer del Tur, 16, Barcelona, rebreu gratis un llibre explicatiu sobre l'origen, desenvolupament i tractament d'aquestes malalties.

LES ARTS I ELS ARTISTES

Sant Jordi i Bel'lerofons

En el número 335 de MIRADOR (18 de juliol d'enguany), Joan Sacs, recensionant novetats arqueològiques, es referia a les excavacions americanes d'Olynthos, a la Calcèdia, en les quals, entre altres coses, s'havia descobert un mosaic de factura primitiva però de dibuix molt segur, que reproduïa i descrivia en aquesta forma:
«Un dels mosaics figuratius representa un minyó muntat a cavall, seguit d'uns llebrers,

cara molt major i ben natural, ja que és lògic que s'assemblin dos cavallers armats de llança que efectuen la mateixa tasca: matar un drac. Efectivament, on el nostre amic va equivocar-se, va ésser en la interpretació del mosaic, on els llebrers no són més que la Quimera, amb els seus tres caps de lleó, de cabra i de serp, que el mític heroi Bel'lerofons, o Hipponós, occideix amb la llança la Quimera, de la mateixa manera

Bel'lerofons lluitant amb la Quimera. Mosaic de Girona

la javelina enlaire, a punt de ferir, que és la mateixa composició del Sant Jordi que occideix el drac, composició aquesta d'Olynthos, exacta (calçada) a la de tal i tal altre Sant Jordi...

Joan Sacs va ésser molt justament frapat per la semblança entre el minyó representat en el mosaic i el mític cavaller Sant Jordi. Ara que aquesta semblança és en-

que el no menys mític cavaller Sant Jordi va occir el drac.

No és la primera vegada que frapa la similitud de les figures de Bel'lerofons i Sant Jordi en el moment culminant de llurs vides heroiques. De totes maneres, les llegendes respectives no tenen altre punt de contacte que la lluita amb el monstre. Esquemàticament, fa com segueix: Fill de Glaucus, rei d'Épir, es va distingir per la seva destresa, i per haver ensenyat a posar brides als cavalls va rebre el nom d'Hipponós. En una caceria tigué la mala fortuna de matar el seu germà Bel'leros (per què rebé el seu nom de Bel'lerofons, o matador de Bel'leros). Fugitiu, va refugiar-se a la cort d'Argos, on va inspirar una passió poc recomanable a Antea, muller del rei. Com sigui que restés indiferent a les seves insinuacions, la despitada reina va acusar-lo davant del seu marit d'intent de seducció (la vella llegenda de Josep). El rei, impossibilitat per la llei d'hospitalitat de castigar el suposat culpable, el va enviar a Lycia, on regnava Iobates, el seu sogre, amb lletres de recomanació molt especials, en les quals prevenia el pare de la seva lleugera muller, del suposat delictes de Bel'lerofons. Iobates, després de festejar molt el seu hoste, va ordenar-li de matar la Quimera, monstre esgarriat de tres caps, que treia foc per la boca, amb la pietosa i humaníssima intenció que hi deixés la vida. Però Bel'lerofons va resultar vencedor en el combat. Com en tots els mites, s'hi interpolen llegendes diverses. I una d'elles diu que Athena, per protegir-lo, va fer per manera que en la lluita pogués cavalcar el cavall alat Pegasus.

Com l'art medieval va enamorar-se de la figura de Sant Jordi en el moment de la lluita amb el drac, l'art antic es va plaure en la de Bel'lerofons en el moment del combat amb la Quimera. Les representacions en són nombroses, n'hi ha en monedes i en mosaics. El d'Olynthos és un nou exemplar d'aquesta sèrie. Però no hem d'anar tan lluny per a trobar-ne un altre. En el mosaic de les curses de circ de Girona, formant l'emblema d'un dels segments laterals, veiem Bel'lerofons a la tasca. Per desgràcia, aquest mosaic, que en el moment de la seva descoberta en 1876 estava molt ben conservat, va ésser víctima en un moment indeterminable de les mans vils d'un ignorant, que va intentar arrencar la part del mosaic corresponent als caps dels dos personatges més significatius que hi són representats: el magistrat que presideix les curses i Bel'lerofons. No va saber-ne, les teselles se li desferen als dits i va deixar-los decapitats. Quan en 1933 vàrem salvar aquest mosaic d'una destrucció segura, trobàrem moltes teselles de les que devien haver format part d'aquelles figures, però la reconstrucció és difícil, ja que el mosaic no havia estat fotografiat mai fins que nosaltres manàrem fer-ho. Reproduïm aquí el mosaic de Girona en el seu estat actual. La Quimera i Pegasus són quasi sencers, el cavaller és el que més ha sofert, i el cap li manca del tot.

JOSEP DE C. SERRA-RAFOLS

Compreu **BRISAS** Revista il·lustrada
Selecció d'Art, Literatura,
Modes, Decoració, Esports, etc.

Canòdrom Guinardó

Tots els dimarts i dijous a
les 10 de la nit, i dissabtes
i diumenges tarda i nit,

grans curses de llebrers

PROJECTOR

«Christmas» d'art

L'editor Gustau Gili, fill, ha requerit dels artistes Grau-Sala, Angeles Santos, Josep Serrano i Manuel Muntanyola la confecció d'uns *Christmas* perquè les persones de bon gust puguin també felicitar-se les festes de Nadal amb un material de dignitat reconeguda.

El tema ha trobat amb els esmentats pintors uns intèrprets que han dut a bon terme l'obra gràcies a la seva especial formació artística que els permet explicar el contingut nadalenc amb una joia autòctona. L'adaptació als nostres costums d'aquest procediment anglès, fet de la manera que s'ha fet, constitueix un èxit espiritual que a més té la gràcia de saber incorporar d'una manera efectiva l'artista del país a les mil manifestacions d'ordre íntim que tant ajuden al bon viure.

L'eterna batalla

A aquell senyor desconegut que fa uns dies sentíem lamentar-se de l'eterna maledicència entre els artistes del nostre temps, li serà bo de saber que fa molt de temps que això dura. A ell i a tots els interessats a l'afer li oferim unes quantes mostres de judicis que assevera el que acabem de dir.

Miquel-Àngel menyspreava Rafael i injuriava Leonardo i al Perugino li deia «goffo». Ingres a Delacroix li deia «l'apòstol de la lleigesia».

Delacroix li tornava la pilota titllant-lo «chinois».

Delaroché opinava de Murillo «que això no és pas pintura seriosa» i qualificava de «artuillade» i de «die de Rubens» la pintura de Delacroix.

Bouquereau definia així l'Angelus de Millet: «Une brouette entre deux loques».

Couture deia que els arbres de Corot semblaven «sponges brutes» i els seus sols semblaven «fromages à la pien».

Gérôme davant Monet i Sisley no hi veia més que «cochoneries».

En darrer terme, Velázquez, tot just tornat d'Itàlia, deia del Tizià «que no le gustaba nada».

Tots aquests mots pronunciats en aquelles altures donen dret als nostres contemporanis a seguir practicant els procediments vi-perins.

El cinquantenari de Rijksmuseum

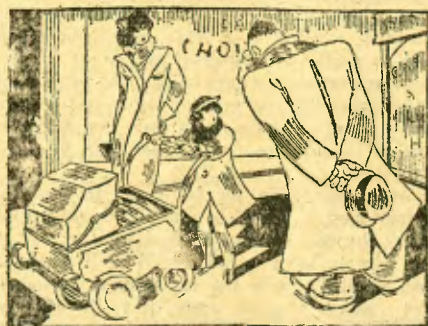
Aquest importantíssim museu d'Amsterdam celebra el seu cinquantenari amb una exposició Rembrandt a la qual han concorregut múltiples peces famoses de diverses col·leccions europees.

Amb motiu d'aquest esdeveniment s'han redactat un bon nombre d'estudis dedicats al gran holandès que tant triomfà i tant s'enrunà i l'enrunaren. Un dels més interessants que s'han publicat és la interpretació que Charles Tolnay ha donat de la cèlebre *Núvia jueva*.

Segons l'autor, l'escena representada no és més que l'allegoria de «la concòrdia del matrimoni» que hi ha expressada en l'obra *Iconologia* de Cesare Ripa (segle XVII), llibre que ajuda poderosament a la comprensió dels mestres del mateix segle.

Aquesta tela, donada la composició de l'home i la dona que hi figuren, havia passat àdhuc per quelcom d'obscenitat ben velada per la distinció de l'artista.

A més hom li havia atribuït les següents significacions: escena de gènere; escena històrica (la tesi més corrent, Ruth i Booz); i finalment, per dos retrats de personatges reals.

LA FILLA DEL GARATGISTA

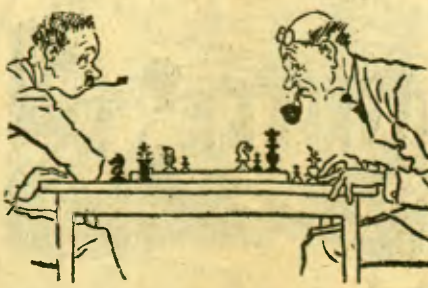
—Quant temps té el teu germanet?

—És un model 1935. (Excelsior, París)

—Ja alçaré les mans, però m'heu de prometre no mirar les meves cartes.

(The Passing Show, Londres)

—Apa, que fa una hora i mitja que no has mogut cap peça!

—Es que et toca jugar a tu. (The Passing Show, Londres)

Les exposicions

La col·lectiva de Belles Arts de Sabadell

A la sala d'exposicions de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell hi ha exposat un important conjunt de teles que mereix ésser assenyalat com un veritable esdeveniment i com un punt dolç de les col·lectives.

Els pintors Serra i Sisquella hi ofereixen una altra de les etapes de superació a què es lluiten en cada manifestació que perso-

en les troballes dels efectes de sol i ombra i parets emblanquinades i cels de blaus tropicals.

F. Labartá

En referir-nos novament a Labartá, amb motiu de l'actual exposició a La Pinacoteca, hem de parlar altra vegada de l'implacable uniforme amb què el mestre ha decidit re-vestir la seva pintura. Es un uniforme molt

Joan Serra — Natura morta

nalment o col·lectivament porten a cap. El primer en la natura dels conills i el segon en el retrat del nen del gat eleven el seu interès artístic al màxim.

Són també a remarcar les teles de Llímón, Capmany, Domingo, Bosch-Roger i Togores que ajuden amb tota l'eficàcia del seu prestigi a fer un total de primera qua-

elegant, una mica més que discret, però prou poderós per a entelar la pura emoció paisatgística que havia tingut en Labartá un traductor imponent.

El sistema labartí recolza en una sèrie d'acords cromàtics, tot un sistema, que s'apliquen mansament damunt la composició. Una munió d'agraïments s'aplana sobre totes les coses i tot el que guanya això i la idealització decorativa ho perd l'estricta interès de la pintura a l'oli.

Cal remarcar que Labartá juga amb uns elements que diposita en unes altres mans quedarien la cosa més inhòspita del món. Ell assolí fer-ne una qüestió de bellesa. És a dir, si la pintura fos únicament això i pogués prescindir dels altres postulats, la veritat entre ells, ja n'hi hauria ben bé prou per a proclamar l'absoluta victòria del seu mestratge.

Montserrat Casanova

La jove pintora Montserrat Casanova, després d'uns anys de no rutllar en el ritme anual de les exposicions, ofereix a les Galeries Syra un completíssim aspecte de les seves tasques i l'nia de conducta actual.

En tot aquest temps la pintora no ha fet més que acreixer els encisos autèntics de la seva producció reforçant-los amb les excel·lents aportacions, força augmentades, de la concreció i d'aquella sensibilitat universal, volem dir, per no significar una sensibilitat femenina que és una manera més o menys convencional i antielegant d'expressar una certa inferioritat. Montserrat Casanova juga al dibuix i al color amb gràcia exquisida i reix en la solució de consonàncies a primera vista impossibles. Recordem el retrat de noia de vestit blanc que és tot un problema resolt amb esplèndida *souplesse*.

Compagina amb les figures uns paisatges i bodegons a camp obert molt interessants i pastats amb una gran quantitat d'ànima. Són a remarcar la major part de les figures en les quals troba uns *rappports* d'artista consumat en la lletra i esperit de la pintura.

Segimon

L'expositor de la Sala Barcino, Segimon, és un pintor d'excessos i de barroquismes. Amb evidents dots de transcriptor general, propici a tots els models imaginables, de bon gust i de mal gust, Segimon s'allunya sempre de l'equilibri i la ponderació i cau en el més profund dels recarregaments i la grandiloqüència.

Molta més simplicitat i la creença que la bona pintura resideix en tots els detalls que hom pugui descobrir sense necessitat de mobilitzar toreros, ni luxuriant pomells de roses, ni pantagruèlics conjunts de fruites, serien indicats per dosificar les ansies de fer pintura museable que ataquen Segimon, i aleshores la cosa canviaria en un sentit superlatiu. Ara l'abundància en tots els ordres li fa mal.

ENRIC F. GUAL

Montserrat Casanova — Maria

litat poques vegades igualat en les exposicions d'aquesta mena.

M. García Gutiérrez

Aquest professor de Lotja exposa a la Sala Busquets una vintena de teles realitzades meitat i meitat als cims i a la terra baixa.

García Gutiérrez és un pintor de tipus pompós i molt directe que no s'entreté en matisos intermedis. Per això els seus quadros parlen de fuga i poca preocupació en el sentit d'aquells additaments espirituals. Dintre aquest tarannà artístic l'exposició abasta els millors punts ben flanquejats per la presència de l'eufòria corrent en aquests casos.

Laureà Barrau

A les Laietanes, Laureà Barrau exposa una nombrosa col·lecció de pintura elaborada amb els temes i escenaris peculiars en aquest artista.

Hi ha a primera fila el lluminarisme i la disposició a captar documentals i lirisme anecdòtic amb què Barrau ha sabut polaritzar l'atenció d'un bon sector de públic.

Aquestes virtuts que configuren la personalitat del pintor eivissenc mantenen tot l'interès i es mostren, com sempre, pròdigues de poesia elemental i popular i esclatants

Cursets Monogràfics de Tècniques de la Decoració

Del 3 de desembre al 31 de març del 1936

35 lliçons professades per tècnics i especialistes de cada matèria, sobre Fusteria, Guixos, Marbres, Estucs, Materials de pavimentació, Cristalleria, Pintura, Enllumenat, Metallisteria, Instal·lacions i Conduccions, Ceràmica, Teixits, Catifes, Pells, Fustes, Mobles, Tapisseria, etc., a càrrec dels senyors:

Tomàs Aymat	Josep Casasús	Santiago Marco
Joan Bergós	Manuel Cases Lamolla	Jaume Planells
Mateu Bres	Josep Castells	Pere Ricart
Emili Brugalla	Xavier Corberà	Lluís Rigalt
Joaquim Campanyà	Adolf Florença	B. Sabater i Pastor
Miquel Canals	Isidre Grifoll	Joan Sansilbano
Josep Casadevall	Joan Guarro	Ramon Sarsanedas
Josep Casamitjana	Josep M. Jansà	Antoni Serra
Francesc Casas	Josep Mainar	Josep L. Sert
		Ignasi Valls

Organització Foment de les Arts Decoratives.

Avinyó, 30, pral.

AL NORD D'ABISSINIA

L'avanc de l'ala drete italiana i les dificultats de la lluita

En els últims dies només hi ha hagut novetats dignes d'interès als dos extrems del front italià del Nord: a l'ala drete, els esforços fets pels peninsulars per a travessar la vall del Tacazzé, que separa la regió força muntanyenca del Tigré de l'imponent massís que forma la contrada del Semien...

cions per tal d'assegurar-se la llibertat del recorregut. Així, les caravanes ascendents, un cop arribades a Debi Bahr, envien missatgers per parar les caravanes a Devarek i viceversa...

Com es circula per aquesta brillant carretera abissínia? «El camí—no m'atreveixo a dir de mules, a desgrat que és l'arteria principal del comerç etiòpic—es precipita cap avall amb zig-zagues i contorsions, i si és aspra per als vianants, és senzillament

Aquest mapa reproduïx un tros del del Ministeri de les Colònies italiana, que és un dels millors, si no el millor, que de l'Àfrica Oriental existeix. En ell el lector podrà veure la situació de les regions esmentades en l'article

esquerra, l'adhesió del soldà de Biru a la causa italiana. Val la pena de donar un ràpid cop d'ull al primer d'aquests dos escenaris de la lluita, deixant el segon per a una altra ocasió, car el seu interès també és gran.

Aferissats han estat els combats que s'han desenvolupat a la regió del Tembien, situada a la drete del riu Tacazzé. En aquesta zona operen les forces del general Maravigna, que comanda el segon cos d'exèrcit italià, format per 40.000 homes. Finalment els abissinians han plantat cara als invasors i això és el que està donant lloc als combats esmentats entre les avantguardes de Maravigna, que intenten consolidar el front i travessar la vall del Takazzé (cosa que, segons les agències, han aconseguit en alguns indrets), mentre les forces del ras Seyum s'oposen a aquest moviment i tracten de filtrar-se a la reraguarda dels italians per sorprendre els combats i fer una aferissada guerra de guerrilles.

Aquesta zona d'operacions és nova pels italians. Mai durant la campanya de 1894-96 no havien arribat fins a la baixa conca del gran riu del nord d'Abissínia. Aquest, d'altra banda, és imperfectament conegut, car pocs europeus han recorregut aquestes terres. I aquests pocs han deixat descripcions impressionants d'aquesta conca terrible, que és una de les zones més abrutes del món. Cal llegir la descripció de les dificultats increïbles de què hagué de triomfar, per tal de poder travessar-la, la missió Tancredi-Rava, enviada en 1908 per la Societat Geogràfica de Roma per explorar el llac Tsana.

A ambdós costats del Tacazzé el terreny forma dues enormes terrasses erigides de muntanyes: l'una, més alta, és el ja esmentat Semien; l'altra, més baixa, és l'altiplanell d'Aksum i Adua. Només un camí conduïx d'una regió a l'altra. I quin camí! Cal que baixi un dels vessants del gran canyon del Tacazzé per pujar després l'altre. Venint del Semien hom registra les alçades següents: poble de Debarek, 3.000 metres; gual de Tacazzé, prop de Mai Aini, 817 metres; Aksum, 2.130 metres. El desnivell, per tant, entre Dabarek i el Tacazzé és de 2.183 metres.

Les parets a ambdós costats de la vall estan gairebé tallades a pic. D'aquests precipicis esgarrifosos podrà el lector tenir-ne una idea si recorda, per haver-lo vist en fotografia o al cinematògraf, l'aspecte imponent del Gran Canyon del Colorado. Doncs bé, el caminet en qüestió segueix aquest tall vertical, i, agafant-se com pot a les asperitats de l'enorme muralla, davalla fins al riu, per tornar a pujar després en condicions semblants a l'altre costat. «Es sent així la via principal de caravanes que uneix l'Amhara al Tigré—diu Maurizio Rava en la seva memòria de l'expedició—, és evident que el comerç que transita per allà haurà de limitar-se a les mercaderies d'indispensable consum, i d'aquestes les de més fàcil transport. Voler intensificar el comerç valent-se d'aquesta arteria és un absurd. Duen les tradicions locals que, temps ençà, quan aquest camí no existia, entre l'Amhar i el Tigré limítrofs—però separats per una barrera inaccessible—hi havia pau perfecta, faltant tota causa de dissidís i qualsevol possibilitat d'incursions... El coriol és tan estret, a la vorera sempre del precipici, que les caravanes han hagut d'establir un sistema d'intercanvis d'informa-

atroc per a les bèsties de càrrega. Hem hagut de fer-les baixar en grups de tres o quatre, cada una amb un guia al davant i dos homes al darrera, agafats a les cordes, i, en els pitjors moments, a la cua, a remole, per impedir que muls i cavalls, en aquells pendents del quaranta per cent, formant graons, salts, plaques de roca, i, per comble (ara que el Keremti, el temps de les pluges, ha començat), brillants i relliscadissos, caiguessin i, potser, a les giravoltes estretíssimes, totes sense defensa, totes en angle agut, rodesin al fons del precipici, que d'altra banda és ja blanc d'ossamentes... La suma de la jornada és: molta feina, algunes mules escorrades i algun home idem; Aderà amb un dit del peu trencat i Abubaker amb una cossa de mula a les costelles...

Tal és, amic lector, l'única via de comunicació que existeix en un front de més d'un centenar de quilòmetres entre el Tigré, ja ocupat pels italians, i el Semien, avançada cap a aquesta banda de la gran regió de l'Amhara, la capital de la qual és Gondar, i així comprendreu la gràcia que em fa quan lleigeixi les afirmacions de certs corresponals i comentadors que ens afirmen tranquil·lament que les tropes de Maravigna es disposen a travessar Tacazzé i marxar sobre Gondar... Com si això fos una cosa tan factible com per vos o per mi agafar el metro a la Plaça de Catalunya! Avançar, encara potser seria cosa factible. Però, i després? Com assegurar a través d'aquelles regions salvatges les seves comunicacions amb el gros de les forces? A menys d'inundar tot el país amb centenars de milers d'homes (cosa impracticable per diverses raons), mentre l'adversari continuï tenint les seves forces intactes correrien sempre els italians el perill de veure's tallats en aquestes terres feréstegues.

La facilitat de moviments és lògicament pels abissinians molt més gran que pels italians, carregats amb tota la impedimenta d'un exèrcit modern. Aquells, en canvi, poden filtrar-se fàcilment. I això farà comprendre al lector per què es comença ja a parlar amb insistència, en els darrers dies, d'atacs de guerrilles a la reraguarda de les línies italianes, de sorpreses de combois... Quant a l'adhesió als italians dels indígenes de les terres ocupades, de la qual tant s'havia parlat, no deu ésser molt gran posat que els italians s'han vist obligats a exigir dels habitants del Tigré el llurament de les armes que posseïen—cosa que no serà gaire ben vista per aquests pagesos que viuen en gran part de la caça.

No cal dir que, en aquestes condicions, l'avanc italià ha d'ésser lent i molt prudent. Tota aventura més enllà del Tacazzé seria exposadíssima, com veiem, mentre no hagin estat organitzades les comunicacions, cosa que representa molts mesos de feina. I encara després les forces i els combois italians lluitaran amb grans dificultats per a comunicar amb el gros de l'exèrcit i podran trobar-se molt exposades a sorpreses i fins a quedar tallades si les guerrilles abissinies aconseguïen filtrar-se a través d'aquestes contrades que figuren, com hem vist, entre les més feréstegues del globus. No en va havia dit per l'agost en un article el Times que si els italians iniciaven la guerra, la conquesta d'Abissínia duraria deu o quinze anys...

GONÇAL DE REPARAZ (fill)

Amors i mort d'un músic

Encara que l'acta de defunció de Vincenzo Bellini, estesa per l'alcalde de Puteaux, li doni l'edat de trenta-dos anys, el compositor en tenia trenta-tres, deu mesos i vint dies quan morí el 23 de setembre de 1835, a les cinc de la tarda, havent nascut el 3 de novembre de 1801, a Catània.

Gairebé durant tot aquest any, sota diverses formes, Itàlia en particular i el món musical en general han commemorat el centenari de la mort d'aquell que, segons Eugène Marsan, no pertany al romanticisme sinó per la cronologia, i del qual el mateix Wagner, bea poc indulgent envers la música italiana,

mica de sentiment, i les milaneses només eren sensuais.

El seu primer amor fou aquell esdevingut cèlebre i que el cinema ha fet popular, aquella Maddalena Fumaroli, filla d'un auster magistrat que tancà la porta al pobre estudiant de música i no volgué ni sentir parlar de casament àdhuc quan tot Nàpols corria onegrescat al teatre de San Carlo, atret pel triomf de la primera òpera del jove catanès.

Davant la inflexibilitat del pare, Bellini féu una frase: «D'ara endavant, la meua muller serà l'art.» I encara que el record de Maddalena s'esmortés, quan ella morí, pocs mesos abans que ell, el músic escrivia al seu gran amic Florimo: «La funesta mort de Maddalena, caiguda com llamp del cel, m'ha enterbolit el cor inflat de llàgrimes i m'ha entristit. Des de fa uns quants dies que una idea llobrega em segueix pertot, i temo de dir-te-la i tot... Però aquí va, no t'espantis. Em sembla que dintre poc temps seguiré en el sepulcre la pobreta que ja no és, que una vegada vaig estimar tant.»

Aquestes frases són tant més sorprenents que la idea de la mort l'atteria positivament. Heine, amb una mica de crueltat, es compta de vegades a dir-li coses així amb veu sepulcral: «Ets un geni, i ja saps que els genis estan destinats a morir joves. Cap allà els trenta-tres anys baixen a la tomba. Vés amb compte: se t'acosta l'hora.» I Bellini no podia estar-se d'estremir-se tot rient. Aquells presentiments i aquesta facècia lúgubre s'havien de realitzar aviat. «Tenia tantes ganes de viure!» escriu Heine—. No volia sentir parlar de morir, li feia por, com un infant que té por de dormir a les fosques. Era això, un infant bo i amable, una mica suficient de vegades, però n'hi havia prou aleshores amb amenaçar-lo amb la seva mort pròxima perquè la veu se li tornés modesta i suplicant, i fer-li fer, amb dos dits alçats, el senyal conjurador de la jettatura.»

Un estrany destí volgué que les dues dones que foren els amors més profunds i més infel·liciosos de Bellini morissin amb poc temps de diferència. De l'una, Maddalena, ja n'hem parlat; l'altra, la Malibrán, morí cosa d'un any més tard que ell. L'havia trobada a

Giuditta Turina

deia: «Bellini és una de les meves predileccions, perquè la seva música és tot cor, sentida i lligada íntimament, estrictament, a les paraules. La música que detesto és la música vaga, sense conclusió, que es riu de l'argument i de les situacions.»

Però ara no és qüestió de parlar de la seva producció musical, aspecte que, segons tinc entès, ja s'ha tractat des d'aquestes mateixes pàgines, sinó més aviat d'alguns aspectes de la seva vida, tan curta, car ja és sabut des de l'antiguitat que els elegits dels déus moren joves.

Precisament, amb motiu del seu centenari, Francesco Pastura ha publicat les *Lettere di Bellini*, en una edició críticament impecable. Bellini tingué la desgràcia de viure en una època en què els biògrafs es creïen en l'obligació de dur els panegírics fins a l'exageració; en el seu epistolari apareix el Bellini de debò, lluny de les vaporoses idealitzacions romàntiques, però així i tot la seva figura apareix atractiva i seductora. Hom veu que el seu retrat moral correspon al físic que descriu Heine en les *Nits florentines*: «Bra alt i esvelt. Rostre regular, allargat i rosat; cabells rossos i clars, quasi daurats, i pentinats amb rinxols; front noble, alt, espaiós; nas afilat, ulls blaus i llanguïds; boca proporcionada, barba rodona.» I més endavant: «Tenia un aire efeminat, elegiac, eteri. Tota la seva persona tenia l'aire d'un sospir. Conegué sovint el favor de les dones.» Ildebrando Pizzetti, però, amb més sentit crític, afirma que Bellini, en la vida social, no fou home de gran ànim ni de gran ment; més aviat fou d'escassa generositat, d'escàs esperit de sacrifici i sense desig de saber. «Però —afegeix— quan entrava en aquell món fantàstic que era el seu món d'elecció, aleshores, tot romanent un home que cantava amb una veu humana tal que la sentia i comprenia tot el cor humà, esdevenia com un déu, perfecte i pur i sense cap pes de matèria.»

Entre la fascinació física i l'artística, no és d'estranyar que aquella figura ideal de la joventut romàntica plagués a les dones. Alguns biògrafs han atribuït als seus èxits femenins, afegits a la feble constitució física i a l'excessiva sensibilitat nerviosa, la seva mort prematura; aquesta opinió, però, l'han combatuda alguns panegiristes com si tingués alguna cosa de deshonros per a Bellini. Com si l'amor no fos l'argent de poche de la glòria!

Seria impossible fer la llista de les seves admiradores, la majoria d'elles de cap anomenada. Només a títol de curiositat, es pot citar que la seva estada a Milà li'n proporcionà moltes, però no en quedà massa satisfet: escrivia a un amic que ell volia una

no volia pensar en la Malibrán o en Giuditta Turina.

Aquesta era una dona milanesa, alta, bruna, muller d'un ric propietari de Casalbutano. No li costà gaire enamorar-la perquè era una dona desil·lusionada. Però ella era coqueta i ell gelós. Sort de l'anada a París per a desfer-se'n. Sembla que Giuditta aviat s'aconsolà amb substituïts del músic: cosa perfectament versemblant.

En la primavera de 1835, després del triomf dels *Puritani*, Bellini vivia a Puteaux, en la vila dels Lewis, uns jueus anglesos. Bellini hi era considerat com de la família. Estava

Maddalena Fumaroli

potser enamorat de la bella senyora Lewis? El fet és que el marit arriscà gairebé tots els estalvis del músic en una tèrbola especulació sobre valors espanyols.

Els Lewis han inspirat la major antipatia a tots els biògrafs, i certament llur conducta resulta suspecta a més no poder.

Un atac de disenteria tingué allit Bellini a l'agost. A primers de setembre, requeia. Els Lewis anaren a París, a arrearplegar del domicili del músic tots els objectes de valor. En la villa sols quedà un jardiner; el metge, un tal Montallegri, no tingué mai la idea de cridar cap col·lega en consulta. L'11 de setembre, el diplomàtic baró D'Aquino pogué veure un moment el malalt; l'endemà, el jardiner li privà l'entrada. Mercadente, de pas a París, provà quatre vegades inútilment d'entrar a la casa. El dia 14, el compositor napolità Michele Carafa pogué veure el malalt. Després, ja no fou possible a ningú. El 22, uns quants amics, reunits a casa del baix Lablache, decidiren reclamar la intervenció del procurador del rei.

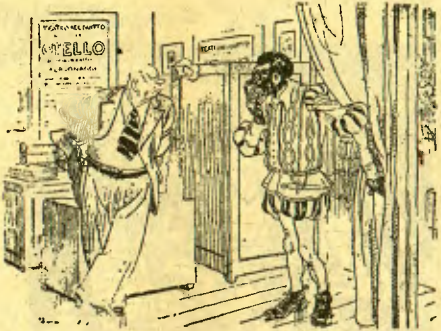
El 23 al matí, D'Aquino es presentà a la vila; el jardiner no el deixà entrar ni li donà notícies de l'agonitzant. A la tarda, no trobant ningú que li ho impedís, es ficà a la casa. Li semblà que Bellini dormia profundament. El baró estava al costat del llit, no sabent què fer, quan entrà el jardiner amb quatre ciris i li digué fredament que el compositor havia mort un quart abans.

Sota la pressió de l'opinió pública, el rei Lluís Felip ordenà l'autòpsia. La practicà el doctor Dalmas: la mort era deguda a una inflamació aguda de l'intestí, amb processos ulceratius, complicada amb un abscess del fetge.

Rossini, mandatari de la família Bellini, obtingué de Lewis, després de llarga i penosa insistència, que li tornés mil francs. A tot això es reduïren els estalvis i els rellotges, anells, tabaqueres i altres joies de Bellini. Malgrat el resultat de l'autòpsia, tothom seguí creient en l'emmetzinament, per gelosia del marit, per cobdícia, o per totes dues coses alhora. Sigui com sigui, si els Lewis no l'emmetzinaren, no és un delicta la negligència?

Després de la seva mort en l'abandó, unes exèquies triomfals. El vell Cherubini llançà sobre el taüt el primer gratap de terra. Anys després, Chopin demanà d'ésser enterrat al Père Lachaise, al costat de la tomba de Bellini. En 1876 les seves restes foren traslladades a Catània, a la catedral de Santa Agata. Una placa sobre el marbre duu aquestes paraules del tercer acte de la *Sonnambula*: «Ah non credea mirarti — si tosto estimo, o fiore.»

FRANCESCO RUGGIERI

L'actor. — Necessito una pesseta de sabó per a rentar-me.

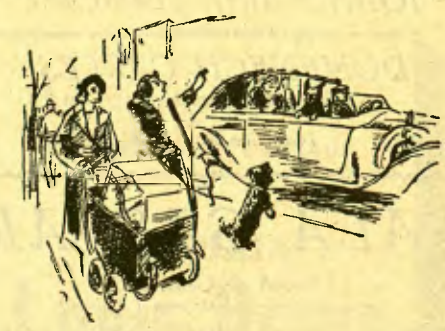
L'empresari. — Com que aquesta nit heu de fer el mateix paper, no cal.

(Il 420, Florència)

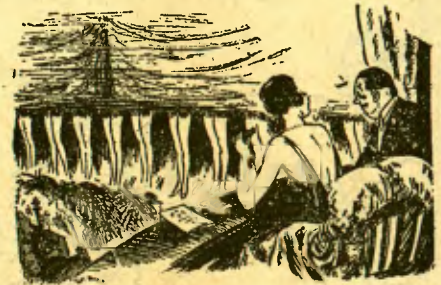
—Es empimador... s'ha empassat una molla de somier!

(Everybody's Weekly, Londres)

—La coneix indirectament. Sabeu, el nostre gos coneix el seu...

(Life, Nova York)

Ella. — Què passa que el teló no acaba de baixar?

Ell. — Ah, sí... no me n'havia adonat.

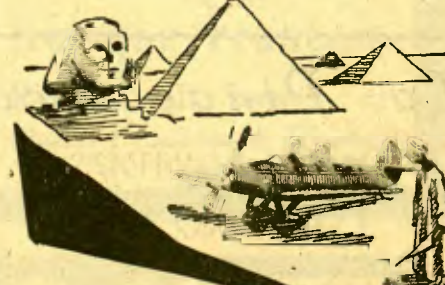
(London Opinion)

AERODINAMIC

—Ara no em recordo com es fa per a entrar-hi...

(Marianne, París)

—Dispenseu; podrieu dir-nos on som?

(Candide, París)

Ell. — Quin sofà més dur!
Ella. — De debò? No hi he segut mai.

(The Humorist, Londres)

—Tres asos!
—Has guanyat. Jo només en tinc dos.

(Le Rire, París)